VIENYBĖ

LITHUANIAN NATIONAL WEEKLY

Ateis diena, bet paskutinė . . . Nepriklausoma Lietuva, nelyginant tas pasakiškas feniksas, vėl kelsis. Naujai prisikėlusi, ji bus didesnė ir stipresnė, negu praeityje. Tik nenustokim vilties.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
FEB 3 1941
ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATION

LV METAI. 5 N. | PENKTADIENIS, 1941 M., SAUSIO (JANUARY) 31 D., BROOKLYN, NEW YORK. | KAINA 5 CENTAI

DABAR

Metaxui mirus
Milžinai, nykštukai
Influencija
Geras pavyzdys

JUOZAS TYSLIAVA

Labai nelaiku turėjo pasitraukti iš gyvenimo Graikijos diktatorius Metaxas. Karas su italais dar nebaigtas, Balkanų ir, aplamai, Europos rytojus dar labai neaiškus.

Karo pradžioje buvo spėliojama, kad Metaxas, kaipo vokiečių karo mokyklos auklėtinis, būsiąs palankus Ašies politikai.

Kai Mussolinio legijonai puolė Graikiją, tai daugelis net gerų karo strategų netikėjo, kad ta Balkanų valstybė galėtų atsilaikyti ilgiau, kaip 14 dienų . . . Nė vienas iš jų netikėjo, kad, palyginti, nedidelė Graikijos armija galėtų "suvaryti į ožio ragą" fašistus.

O tai įvyko dėl to, kad Graikijos priešaky stovėjo Metaxas, puikus strategas, geras organizatorius ir išmintingas diplomatas.

— — —

Kaip visur, taip ir pas mus yra milžinų ir . . . nykštukų.

Amerikos spauda labai plačiai rašo apie du pasaulinius kompozitorius — Paderewskį ir Sibelių. Vienas priklauso lenkams, kitas — suomių tautai.

Šiomis dienomis man teko girdėti kalbant (per radiją) Paderewskį. Apsiverkė senis, kalbėdamas apie savo tautos tragediją.

Tiek Paderewskis, tiek Sibelius — ne tik dideli muzikai, bet ir dideli patriotai.

Ar tą patį galima pasakyti apie Lietuvos muzikus?

Toks Paderewskis, pavyzdžiui, verkia dėl savo tautos tragedijos. Tuo tarpu mūsiškis Bacevičius džiaugiasi, kad jo tėvynė neteko laisvės . . .

Dabar jūs matote, kur — milžinai ir kur — nykštukai...

— — —

Šiomis dienomis ir aš buvau susirgęs liga, kurią Keleivio Maikis su Tėvu vadina "pliurze".

Sunku žmogui gyventi, bet dar sunkiau sirgti.

Daktarai sako, kad dabar influencija serga kas šimtasis Amerikos gyventojas.

Pikčiausia yra tai, kad medicinos mokslas iki šiol dar nėra išaiškinęs influencijos atsiradimo priežasties.

Jau seniai žmogus įveikė visus matomus gyvulius. Bet su nematomais gyvuliais jam vis dar tenka sunkiai kovoti.

— — —

Jau mes minėjome pasaką, kur kareivis lošia, o velnias pinigus žeria . . .

Amerikos lietuvių verslininkų brolius Lietuvoje bolševikai kankina kalėjimuose. Toks, pavyzdžiui, komunistų vadas Bimba džiaugiasi, kad jie ten kalinami. Tuo tarpu tas pats Bimba ateina pas verslininką, kurio brolis bolševikų kalėjime, ir savo laikraščiui prašo skelbimo . . .

Matote, kas pinigus žeria.

Iki šiol, rodos, tik vienas dr. J. Valukas pareiškė savo protestą. Pradedant šiais metais, jo skelbimo jau nematyti komunistų Laisvėje.

Šiaip jau mūsų verslo žmonės, rodos, miega, ausis pasidėję. Atrodo, lyg jiems Lietuvos likimas niekados nebūtų rūpėjęs.

NAUJA ANGLIJOS PERGALĖ AFRIKOJ; PAIMTA SVARBI DERNOS TVIRTOVĖ

Italijos kariuomenė traukiasi į paskutinę savo atsparos vietą Libijoje — Benghazi

KAIRO, Egiptas, sausio 30 d. — Anglijos australiečių kariuomenė šiandien paėmė italų miestą ir uostą Derna Libijos derlingiausioje apylinkėje prie Vidužemio jūrų.

Šio uosto netekimas italams sudaro dar vieną didelį smūgį Afrikoje. Derna buvo gausiai kolonizuotas ir derlingos apylinkės skubiai gerinamos su tikslu sudaryti tvirtą koloniją. Uostas Derna yra už 130 mylių į vakarus nuo Tobruko, kurį taip pat anglai neseniai paėmė. Dabar tame Afrikos pakraštyje lieka italų rankose tik Benghazi, kurį anglai tikisi taip pat paimti.

Paimti į nelaisvę Italijos kareiviai pasakoja, kad vėliausiais laikais vokiečiai atsiuntė į Libiją tūkstantį savo lakūnų ir instruktorių stiprinti italų jėgas šiame karo fronte.

BIZNIS DIENĄ IR NAKTĮ

VILNIUS. — Vilniuje atidaryta pirmoji valstybinė krautuvė, kuri veiks net 24 valandas per dieną.

VIŠTAĖDŽIAI IR ŠVILPIKAI MOKINA LIETUVIUS

KAUNAS. — Kaune atidarytas "marksistiniai-leninistinis universitetas", kuris specialiai skiriamas valdininkijai komunistinti. Jis veiks sekmadieniais. Šį "universitetą" atidarė "draugas" Kurojedov (Vištaėdis), atsibastęs iš Maskolijos. Kitą paskaitą rusiškai skaitė "draugas" Svistunov (švilpikas). Kurojedov išsireiškė, kad "universitetas" turįs išrauti "nacionalinius ir religinius prietarus" ir paruošti agitatorius ir propagandistus.

METINĖ PENSIJA — ČEBATŲ PORA

KAUNAS. — Dienraštis Tarybų Lietuva įsidėjo pasikalbėjimą su Viktoru Brigmanu, kuris paskirtas profesinių sąjungų centro biuro socialinio skyriaus vedėju. Tai iš Lietuvos kilęs latvis, beveik visą savo mžių išgyvenęs sovietų Rusijoje, kur dirbo įvairiose antraeilėse ir trečiaeilėse įstaigose. "Draugas" Brigmanas lietuviškai nemoka.

Brigmanas p a p a sakojo, kaip sutvarkytas socialinis aprūpinimas sovietų Rusijoje. Iš jo sužinome, kad 60 metų amžiaus susilaukęs darbininkas, išdirbęs fabrikuose ne mažiau kaip 25 metus, turįs teisę reikalauti pensiją, kuri siekia 300 rublių. Lygiai tiek pat sovietų Rusijoje kainuoja batų pora! Ligos atveju duodama pašalpa, bet tie, kurie nepriklauso profesinėms sąjungoms gauna per pusę mažiau. "Draugas" Brigmanas išsitarė, kad sovietų Rusijoje specialinės komisijos dabojančios, jog į gydyklas ir sanatorijas nepakliūtų "gydymo bei poilsio nereikalingi ir neverti asmenys". Vargu ar pasaulyje yra kita valstybė, kur ligonys būtų skirstomi į vertingus ir "nevertus" . . . O juk tiek užsienyje skelbiama, kad sovietų Rusijoje gydymas esąs nemokamas!

VILNIUJE RASTA ISTORINIŲ RETENYBIŲ

VILNIUS. — Bekasinėjant Gedimino kalną Vilniuje, giliuose sluoksniuose rasta įvairių istorinių retenybių, kurios, kaip spėjama, yra iš V—VII amžiaus.

MIRĖ GRAIKŲ PREMJERAS METAKSAS Į JO VIETĄ PASKIRTAS A. KORIZAS

Metakso mirties priežastis — šunvotė gerklėje. Išgydyti ligonį stebuklingu paveikslu nesuspėta

ATHENAI. — Po neilgos ligos mirė Graikijos ministras pirmininkas generolas Jonas Metaksas, kuris vairavo Graikijos likimą nuo 1936 m. rugpiūčio 4 d. Jo gabumai, kaip karo reikalų žinovo, daug prisidėjo prie Graikijos kariuomenės laimėjimų prieš italus šiame kare.

Generolas Metaksas susirgo prieš dešimtį dienų. Gerklėje išaugo šunvotė. Pereitą šeštadienį buvo padaryta operacija ir kraujo transfūzija. Generolas buvo kiek pasitaisęs, bet vėl nusilpo ir, sausio 29 d. mirė.

Metakso mirtis sujaudino visą Graikiją šiais jai kritingais laikais. Karalius Jurgis paskyrė ministru pirmininku tautinio banko pirmininką Aleksandrą Korizį.

Generolo Metakso gyvybę buvo bandoma išgelbėti stebūklu. Pasiųsta karo laivas parvežti iš Tinos stebūklingąjį Dievo Motinos paveikslą. Bet negailestingoji giltinė papiovė generolą pirmiau, negu paveikslas dasigavo į ligonio kambarį. Taip stebūklas ir neįvyko.

KALBAMA VIENAIP, O DAROMA KITAIP

KAUNAS. — Buvo sušaukti provincijos profesinių sąjungų atstovai, kurie nusiskundė, kad darbininkų tarpe didelį nepasitenkinimą sukėlė tas faktas, jog dabar nebeduodama nemokamai vaistai. Tačiau jiems buvo išaiškinta, kad "veltui vaistai neduodami tiktai todėl, kad nebūtų bereikalingo vaistų aikvojimo, kas galį atsitikti, jei vaistus gaus tada, kada tik panorės". Visa nelaimė yra ta, kad būtiniausių vaistų kaip sovietų Rusijoje, taip ir okupuotoje Lietuvoje negalima gauti nei už didžiausius pinigus.

STUDENTAI NESIDOMI POLITIKA

KAUNAS. — Kauno universiteto tarnautojų sieninis laikraštis Liaudies Šviesa nusiskundžia, kad prie bolševikinės rinkiminės ruošos labai mažai prisideda vyresnysis ir jaunesnysis mokslo personalas.

NUTEISĖ UŽ KOMUNISTŲ SKUNDIMĄ

VILNIUS. — Apygardos teismas svarstė Antano Stasevičiaus bylą, kurioje jis buvo kaltinamas, teikęs nepriklausomos Lietuvos viešojo saugumo organams žinių apie nelegalinį komunistų veikimą. Teisiamasis kaltu neprisipažino, bet vis dėlto buvo nuteistas galėti 5 metus. Kaipo nepilnamečiui jam bausmė sumažinta vienu trečdaliu.

MOKINA MASKOLIŠKAI ŪKININKAUTI

KAUNAS. — Sovietų Lietuvos žemės ūkio komisariato valdininkams "ideologinius" kursus surengė "draugas" Žitkov, maskolis, atvykęs iš Rusijos. Jis net paskirtas "laisvosios" Lietuvos žemės ūkio komisaro pavaduotoju. Tad nenuostabu, kad Lietuvos žemės ūkis, maskolio Žitkovo "tvarkomas" baigia smukti.

ŽADA SKANDINTI AMERIKOS LAIVUS GABENANČIUS PAGALBĄ ANGLIJAI

Vokietija tikisi laimėti karą, nepaisant, ar Amerika dalyvaus, ar ne, — sako Hitleris

BERLIN. — Sausio 30 d. aštuonių metų nacių viešpatavimo sukakties proga Adolfas Hitleris pasakė karingą kalbą, kurioje primygtinai pažymėjo, kad Vokietija šiandien esanti tūkstančiu kartų stipresnė, negu bet kada pirmiau ir kad ji netrukus sunaikinsianti Angliją savo sauszemio, jūrų ir oro jėgomis. Šis karas eąs galutino sunaikinimo karas ir turėsiąs aiškiai nustatyti Europos ateitį. Vokietija neturinti tikslo užviešpatauti visą pasaulį, bet turinti sunaikinti Angliją, kuri yra užvaldžiusi pasaulį. Ar Amerika prisidės prie šio karo, ar ne, Vokietija vis tiek laimėsianti ir Angliją sunaikinsianti, nors Amerika duotų Anglijai ir ko didžiausios paramos.

O Amerikos laivai, kuriais gabenama pagalba Anglijai, be pasigailėjimo bus torpeduojami ir skandinami — sako Hitleris

Vokietijos laikraščiai, kartodami Hitlerio kalbą, rašo, kad Anglija faktinai jau esanti nugalėta ir tik Amerikos siunčiama pagalba užtęsia jos visišką sugriuvimą.

Vokietijoje manoma, kad Vokietijos kariuomenė bandys įsiveržti į Angliją vasario mėnesį, nes tuomet ir jūros ir oras yra invazijai tinkamiausi.

KAUNE NEŽINO KAIREJI, KĄ DARO DEŠINĖJI

KAUNAS. — Vieną dieną Valgio tresto 15 Nr. kavinės (buv. Aldona) padavėjoms, muzikantams, virėjoms ir kt. tarnautojams buvo pranešta, kad nuo gruodžio 11 d. kavinė likviduojama ir toje patalpoje įsikurs Kauno Butų skyrius. Visiems tarnautojams buvo įsakyta atvykti 11 d. 7 val. ryto indus ir baldus suvtarkyti. Jie visi ir atėjo, sukrovė išgabenimui visus indus, suvalgė maisto likučius, d e š i m čia sunkvežimių išvežė gausų inventorių kartu su fortepionu į Panemunę; nuimta elektrinė armatūra, išjungtas telefonas, buvo pakabintas butų skyriaus plakatas ir 12 val. jau pradėjo į Butų skyrių (buv. Aldona) kreiptis pirmieji interesantai.

Kiek vėliau atvyko Valgio tresto įgaliotinis ir įsakė: "Atgal iš Panemunės visus baldus vežkite, įtaisykite elektrą, įjunkite telefoną. Mes vakare šiandien vėl grojam . . ." Ir vėl prasidėjo "kelias atgal".

Viso šito rezultate padaryta valstybei nuostolių ir tik dėl to, kad "viena ranka nežino, ką daro kita ranka". O tokiai netvarkai, rodosi, būtų pats laikas pasibaigti, nes ji ne tik vargina ir klaidina žmones, bet tuščiai eikvoja socialistinį turtą".

Komentarai tikrai nereikalingi. Tempai tikrai stachanoviški, bet labiau panašūs į piktą anekdotą . . .

NE VISI DŽIAUGIASI KOMUNISTŲ MINĖJIMAIS

VILNIUS. — Neseniai pasodinti į kalėjimą Jonas Ruseckas, Vladas Falijevskis, Aleksas Rusaitis ir Stasys Kornas, kurie Jašiūnuose per rusų bolševikų revoliucijos sukaktuvės minėjimą, kaip pranešime sakoma, "chuliganizmo ir lenkiško šovinizmo vedami", sukėlė triukšmą bei muštynes ir pasipriešino milicijai

STALINO MALONĖS LIETUVAI

KAUNAS. — Sovietų Lietuvos laikraščiuose paskelbtas Stalino pranešimas, kad 1941 m. vasario 15 d. Maskvoje šaukiama visa-sąjunginė komunistų partijos XVIII konferencija. Tos konferencijos svarbiausias d i e n o t varkės punktas — partinių organizacijų darbas pramonės ir transporto srityse. Įdomu pastebėti, kad į konferenciją leidžiama siųsti po vieną atstovą nuo kiekvienų 10,000 narių. Bet kadangi Lietuvoje nėra nei dešimtosios to skaičiaus dalies narių, tai vis vien leidžiama siųsti 1 delegatą. Numatydamas, kad tiktai vieno atstovo iš Lietuvos atsiuntimas reikštų didelį apsijuokinimą, tad Stalinas įsako, kad būtų atsiųsti dar po vieną atstovą iš šių pramonės ir susisiekimo centrų: Kauno ir Vilniaus.

Visoje Lietuvoje jau prasidėjo nauja mitingų banga, kuriose priimamos rezoliucijos, "entuziastiškai" sveikanančios Maskvos komunistų konferenciją.

SOVIETAI RYJA MOKSLO DRAUGIJAS

VILNIUS. — Lituanistikos institutas Vilniuje perėmė gudų, žydų ir lenkų mokslo draugijas. Jis taip pat pasisavino Lietuvių Mokslo Draugijos turtą. Netrukus būsią perimti Vaižganto ir Maironio muziejai Kaune. Pats Lituanistikos Institutas būsiąs perorganizuotas į "Tarybų Lietuvos Mokslų Akademiją". Prof. Krėvė-Mickevičius statutą sudaręs pagal sovietų Gudijos ir Ukrainos pavyzdžius.

KAS TEIS LIETUVIUS

ALYTUS. — Iš Tarybų Lietuvos sužinome, kad Alytaus liaudies teismo teisėja paskirta "draugė" Ester Blochaitė.

CHICAGOJ KILO DIDELIS STREIKAS ŽEMDIRBYSTĖS ĮRANKIŲ DIRBTUVĖJ

Streikuoja 6,500 CIO darbininkų. Reikalaujama panaikinti akordinį darbą ir pakelti algas

CHICAGO, Ill. — International Harvester Company traktorių gamybos dalyje kilo didelis streikas, kai CIO kontroliuojamas Ž e m d i rbystės Įrankių Darbininkų unijos 101 lokalas atsisakė tartis su darbdaviais. Dirbtuvės pikietuojamos, nors darbus pradėti nė nebandoma. Streikuoja 6,500 darbininkų.

Dirbtuvės vedėjas Phillips sako, kad nors federalinės valdžios tarpininkas siūlė unijai tartis, bet ši siūlymo neklausė. Šis streikas sulaiko keleto milijonų dolerių vertės vyriausybės užsakymus apsigynimo reikmenims gaminti. Dirbtuvė pasiuntė Tautos Gynimo Komisijai formalų pranešimą, kad užsakytų reikmenų gamyba sustojo.

Unija reikalauja panaikinti akordinį (piece work) darbą, minimalinės mokesties po 75¢ už valandą vyrams ir 65¢ moterims ir įsisenėjimo apsaugojimą, šaukiant vyrus į karo tarnybą. Be to, streikininkų vadas Oakes reikalauja, kad jo unija būtų pripažinta visose International Harvester dirbtuvėse.

DIDELI POGROMAI RUMUNIJOJE

SOFIA, Bulgarija. — Atvykę iš Rumunijos korespondentai pasakoja apie dar niekad nebuvusius pogromus, kokie įvyko šiose dienose Geležinių Gvardiečių sukilime. Vien tik Rumunijos sostinėje Buchareste užmušta tarp 4 ir 6 tūkstančių žmonių, kurių tarpe apie du tūkstančiai geležingvardiečių, 600 kareivių ir 1,400 civilinių gyventojų. Žydų čia žuvo nemažiau tūkstančio, o provincijoje — kitas tūkstantis. Šimtai žydų niekad nebus surasta, nes jie gyvi sudeginti namuose ir laužuose, kiti kirviais sukapoti į gabalus.

PREZIDENTAS SMETONA IŠVYKO Į BRAZILIJĄ

LISBON, Portugalija, sausio 28 d. — Lietuvos prezidentas Antanas Smetona šiandien išvyko iš Portugalijos į Braziliją. Žinios, kad prezidentas vyksiąs į Jungtines Valstybes šiuo kartu nepasitvirtino.

JUNGTINĖS VALSTYBS TURI 6,000 LĖKTUVŲ; GAMINS KASMET TIK 25,000

Prezidento siūlymas gaminti kasmet 50,000 lėktuvų nepraktiškas, nes jie greit pasensta

WASHINGTON, D. C. — Valstybiniuose s l uoksniuose kalbama, kad Karo Departamentas pasitenkins gauti per metus 25,000 lėktuvų, užuot prezidento Roosevelto pasiūlytų kongrese 50,000 lėktuvų kas metai pagaminti. Karo ekspertai, sakoma jau įteikę kongresui rekomendaciją pusiau sumažinti gaminamų karo lėktuvų kiekį.

Lėktuvų gamybą manoma padidinti iki 2,200 kas mėnuo, kas bus pasiekta 1942 m. vidurvasarį. Dabar tų lėktuvų pagaminama tik po 800 kas mėnuo.

Karo ekspertai sako, kad gaminti labai daug lėktuvų neverta, nes tie lėktuvai labai greit "pasensta", atsieit, atsilieka nuo kasdien surandamų naujų pagerinimų ir patobulinimų. Kalbama, kad prieš šešis mėnesius Anglijai pagaminti lėktuvai dabar grąžinami su reikalavimu apdėti jų kuro katilus stipriais neperšaujamais šarvais.

Jungtinės Valstybės dabar turinčios arti 6,000 karo lėktuvų. Karo žinovai netiki, kad Vokietija turinti net 36,000 karo lėktuvų, kaip užsienių spauda buvo paskelbusi.

WILLKIE LONDONO SLEPYKLOSE NUO BOMBŲ

LONDON. — Šiomis dienomis čia lankosi Jungtinių Valstybių republikonų kandidatas į prezidentus Wendell Willkie. Jis matėsi su visais valstybės vyrais ir apžiūrėjo subombarduotą Londoną, kuris per pereitą visą savaitę gavo pasilsėti nuo vokiečių lėktuvų antskridžių. Tik trečia dienio naktį teko Willkie pamatyti, ką daro londoniečiai, kai sušvilpia gatvėse pavojaus švilpynės, suūžia priešlėktuvinės patrankos ir suburzgia ore nacių bombonešiai. Willkie turėjo slėptis su kitais londoniečiais į požeminius urvus, kad apsisaugoti nuo dedamų iš padangių nacių "kiaušinių".

NE KONFISKACIJA, TIK GROBIMAS

PARIS. — Papildomomis žiniomis patirta, kad privatūs Paryžiaus Pasiuntinybės kai kurių tarnautojų daiktai sovietų užgrobti ne pačioje Pasiuntinybėje, bet privačioj patalpoj, kuri Pasiuntinybei nepriklausė.

NĖRA PUSDIENIŲ PRIEŠ ŠVENTES

KAUNAS. — Sovietų Lietuvos darbo komisaras išleido pranešimą, kad įmonėse ir įstaigose prieš šventes negalima sutrumpinti darbo laiko. Prieš šventes ir šeštadieniais reikia dirbti tiek pat valandų, kaip ir paprastai.

Įsteigtas sovietiškas ūkis

UKMERGĖ. — Ukmergės apskrityje įsteigtas sovchozas 1,000 hektarų didumo

STAMBIŲ NĖRA, O SMULKIŲ VERČIAMA TURĖTI

KAUNAS. — Prekybos komisaras išleido įsakymą visoms prekybos įstaigoms ir įmonėms apsirūpinti smulkiais pinigais. Įmonių vedėjai būsią baudžiami visu griežtumu, jei šio įsakymo neįvykdys.

KAUNAS. — Turimomis žiniomis daug lietuvių atsisako nuo sovietų teikiamų žemių ir kraustosi į miestus. Maisto produktai iš kaimų apstotą vežti į miestus.

ATSAKYMAS Į SVEČIO KORESPONDENCIJĄ IŠ MONTREALO

MONTREAL, Canada. — Titnagas skelia, ne pasak Svečio "šventosios dvasios" įkvėptas, o tiktai neteisybės ir lietuviškos veiklos griovimo skiltuvu užgautas. Jis per dešimt metų sykį skelia tik dėl to, kad nenori naudingo laikraščio skiltis dažnomis polemikomis užimti. Todėl jo kietas sprandas daug smūgių ir smūgelių pakelia, kol iššaukia kibirkštį.

Titnagui skaudu žiūrėti, kaip augančioji karta skęsta nutautėjimo bangose, ir kaip lietuviškos visuomenės kamieną graužia komunizmo vėžys. Todėl jis ir išeina į plunksnos kovą su prisidengusiais patrio tizmo kauke, lietuviškos veiklos ignoruotojais, kurie trėšia dirvą tamsos demonui.

Kadangi Svečias, rašydamas Vienybėje nesiskaito su faktais ir į Titnago paliestus Montrealo kolonijos reikalus atsakinėja, ką keturi vėjai jam į galvą įdainuoja, tai aš noriu parodyti kolonijos gyvenimo veidą tokiu, koks jis ištikrųjų yra.

Svečias, atsakydamas Titnagui, teisina V. Klube "košės" prisvilimą, sakydamas, kad jei Vienybės korespondentas per vakarienę sėdėjęs prie garbės svečių stalo, tai jis yra viso klubo gerbiamas ir jokios "košės" iš jojo pusės negalėję būti. Deja, labai naivus toks teisinimas! Klube prie stalų yra vietos visiems, nežiūrint, ar kas dirba klubui naudingą ar žalingą darbą. O, kad pasodinti, ką nors šalia garbės svečių, tai viso klubo pritarimo ir pagarbos nereikia, o užtenka — patarnautojo simpatijos. O kartais nereikia nė to — radai tuščią vietą, tai ir sėsk!

Dėl įvykusio parapijonų pasitarimo, tai Svečias sako, jog atsilankiusieji Titnago "fundatorių" atstovai, jau seniai parapijonimis nesą, tai p. konsulas ir negalėjęs su jais parapijos klausimo svarstyti. Tai čia visai bergždžias ir paties Svečio išgalvotas užmetimas, nes p. konsulas nebuvo to pareiškęs. O, jeigu daugelis religingų lietuvių ir bažnyčios fundatorių, šimtais dolerių, dėjusių dėl bažnyčios pastatymo, ir eilę metų buvusių parapijonais, šiandien kl. Bobino kunigavimo režimui nepritaria ir į parapiją nemoka, tai iš čia ir kyla pagrindinis klausimas, ar dabartiniam bažnyčios ir parapijos vadovavimo darbe yra viskas tvarkoj? Kaip tik dėl tokių žmonių p. konsulas tuos pasitarimus ir buvo sušaukęs. O, tie parapijonai, kurie pučia į klebono dūdą, nežiūrėdami, kieno ir kokion sąskaiton, tai tie ir be konferencijos moka klebonui ptaikauti. Nejaugi, Svečiui neaišku, tokie paprasti dalykai?

O, jeigu teisybė būtų kl. Bobino pusėje, kaip Svečiui, pro pataikavimo akinius žiūrint, atrodo, tai kodėl iš klebono klusniųjų parapijonų pusės, p. konsulo įgaliotas atstovu A. Sakalas neatvyko su reikalaujamais trimis atstovais? Arba, kodėl ir pats kl. Bobinas, savo akių neparodė? O tuomet, būtų buvę ir "tikrųjų parapijonų", tai ir būtų buvę su kuo parapijos reikalai svarstyti! Deja iš klebono pusės, tartum klaunas į cirką, dėl pasityčiojimo, tiktai "keturiose asabose", buvo Vyt. Širvydas pasiųstas. Ir jeigu Svečio manymu, bažnyčios fundatoriai ir buvusieji parapijonys, neturėjo teisės, tarp jų pačių ir klebono, atsiradusių nesusipratimų nagrinėti, tai tuo labiau tos teisės neturėjo amerikietis Vyt. Širvydas, kuris niekuomet nėra buvęs parapijonu!

Nors tuose pasitarimuose ir nebuvo klebono klusniųjų parapijonų atstovų, vienok buvo iškelta kivirčų priežastys ir kalti rasta kl. Bobino pusėje, ką ir iš klebono pusės, "keturiose asabose" atvykęs "atstovas" V. Širvydas pripažino. Tačiau Svečias, atsakydamas Titnagui, būtas ir nebūtas kaltes, suvertė priešingai pusei — nuskriaustųjų parapijonų ir bažnyčios fundatorių adresu. Kažin, ar ir dabar Svečias ginsis, kad faktų "aukštyn kojom" neapverčias ir bereigalingai žmonių neįžeidinėjas?

Labai juokingai skamba Svečio pasakymas: "Tokiems atkakliems fundatoriams, kurie savo fundamentą dabar visomis spėkomis griauja . . ." Titnagas fundatorius vadina tuos žmones, kurie savo pinigais plytinį bažnyčios pastatą, o juk, to pastato jie negriauna ir plytų nedaužo! O jei Svečias, tuo "fundamentu", turi galvoj bažnyčios tarną — kunigą ir jo bažnytinį vadovavimą, tai Titnago "nuskriaustieji parapijonys", nėra jo fundatoriais, nes tai būtų daugiau negu pasakiška . . .

O kad Svečias rėžia Titnagui, jog konferencijos dalyviai pareiškę, kad "jei kleb. Bobinas būtų angelas, tai vistiek jie jo nenori", tai čia grynas melas ir tiktai paties Svečio "poezija", nes niekas iš dalyvių, taip nesakė.

Tegul, toj juodoj sutemoj, būna tik žmogiška esybė, kuri laikytųsi teisėtumo ir žmoniškumo principų, tai to pilnai pakaks, kad religingi Montrealo lietuviai kunigą gerbtų ir su juo palaikytų tinkamus santykius.

Negana to, Svečias sako, kad per Tarybos Steigimo konferenciją, kas tai manęs parapijos kivirčus iškelti, tai p. konsulas pareiškęs, kad jei toki dalykai dar pasikartos, tai nutauksiąs konferenciją ir išvažiuosiąs. Deja, nieko panašaus ten nebuvo įvykę, ką gali patvirtinti ne tik Titnagas, bet ir visi kiti konferencijos dalyviai, išskyrus tiktai vieną Svečią, kuris, kaip matyt, tai tik "dvasinį regėjimą —viziją", turėjęs! O tarybų susirinkusieji atstovai nebuvo ir nėra tokie žiopliai, kokiais Svečias nori juos užrekomenduoti, kad nesuprastų, kur parapijos, o kur tautiniai reikalai svarstytini. O, tokiais iš "pirštų išlaužtais" melais, tai Svečias, ne draugijas, einančias lietuvybės ir tautybės keliu, ar pavienius asmenis apjuodins, ko taip ryžtingai siekia, o tik pats save!

Tautiškai susipratusiems lietuviams, tai skaudžiausia tas, kad Svečias savo melams svaidyti, tartum koki ranką, panaudoja, ne tik sąmoningų lietuvių mylimą ir gerbiamą, bet ir Kanaos valdžios sluoksnių aukštoje pagarboje laikomą, konsulo Grant-Suttie asmenį. Už Grant-Suttie atjautimą ir atsidavimą lietuvių tautos gerovei, ir visapusišką tautinės veiklos parėmimą, mes lietuviai turėtume jį ant rankų nešioti . . . Deja, nelaiminga Montrealo lietuvių kolonija turi plačiai išsišakojusį "dagį" ir jo ekstrakto ragaujantį ir kenksmingas dulkes nešiojantį "traną", kuriuodu "bado" ir "gilia" ne tik tautiškai susipratusius vietinius veikėjus, bet neaplenkia ir lietuvių garbingojo konsulo.

Titnago Ugnis.

Redaktorius lankėsi pas savo skaitytojus

ANSONIA, Conn. — Sausio 18 ir 19 d.d. čia lankėsi Vienybės savaitraščio ir Lietuvos žurnalo redaktorius Juozas Tysliava. Tai buvo šioje kolonijoje dar pirmas toks atsitikimas, kad atvykęs redaktorius stengėsi atlankyti kiekvieną savo redaguojamų laikraščių skaitytoją. Tik apgailavo, kad ne su visais teko pasimatyti. Kuriuos gi rado namieje, ar šiaip kur susitiko, tikrai draugiškai su visais pasikalbėjo ir atydžiai sekė kiek vieno pareiškiamas mintis, lyg norėdamas permatyti, kas kiekvieno sieloje darosi, koki ten malonumai ar vargai jaučiami.

Daug dėmesio redaktorius kreipė į jaunimą. Pasikalbėjimuose su jaunuoliais redaktorius kvietė juos į lietuvišką veiklą. Rodosi, kad jaunimas domisi Lietuvos žurnalu ir klausinėja apie pasirodžiusių žurnale straipsnių autorius, kas jie toki, kokio amžiaus ir kt.

Sausio 19 d. lietuvių parapijos salėje buvo šokiai ir bankietas, kurį suruošė Liet. Šviesos Draugija. Svečių buvo pilna salė ir vakarienė puikiai pavyko. Dalyvavo ir svečias Tysliava.

Nors čia viešose vakarienėse linksmi svečiai nesivaržo ramumu, bet draugijos pirmininkas A. Baranauskas vis tik paprašė svečią Tysliavą pakalbėti. Svečias pasakė nors neilgą, bet taip turiningą ir jaudinančią kalbą, kad jau po pirmųjų sakinių visi svečiai nurimo ir su giliausiu susidomėjimu klausėsi. Rodėsi, kad jie su mielu noru pasiryžę klausyti jo kalbos per kiaurą naktį.

Rodosi, kad redaktorius Tysliava dabar kiek padiktėjęs ir daugiau žmonių mintis stebintis ir žodžius sekantis, negu pirmiau. Šiaip jis pilnas ugningos energijos ir ryžtingumo. Jo čia atsilankymas paliko gilaus įspūdžio.

J. Marčiulionis.

KATALIKIŠKA KOLONIJA

BRIDGEPORT, Conn. — Šiame industrijos mieste yra nemažas lietuvių būrys, kuris susispietęs katalikiškoje parapijoje ir pasauliniais reikalais mažai tesirūpina. Užtai parapija tvarkosi pavyzdingai. Bažnyčioje pastatyti nauji vargonai, sparčiai atmokama parapijos skola ir kt.

Parapija ruošia ir viešų pramogų, kurių viena buvo neseniai — prakalbos. Kalbėjo iš Lietuvos atvykęs kunigas Prunskus ir Amerikos savaitraščio redaktorius J. Laučka. Taip pat buvo ir koncertas, kuriame dainavo solistas A. Vasiliauskas. Buvo skelbta, kad dainuos ir Žukauskaitė, bet ji neatvyko. Dabar ruošiamas kitas koncertas, kuris bus užgavėnių metu. (Koresp.)

Bostono Lietuvių Komitete katalikai dalyvauja

SO. BOSTON, Mass. — Korespondentai, rašydami laikraščiams apie Bostone susidariusį Lietuvių Komitetą Atsteigti Lietuvos Nepriklausomybę, taip nupasakoja, kad, skaitant, susidaro supratimas būk komitete neliko katalikų, kai iš jo pasitraukė Federacijos atstovai.

Bet taip nėra. Katalikai tame komitete dalyvauja ir net sudaro jo daugumą. Jie išrinkti į komitetą tose katalikiškose draugijose, kurios su Federacija nieko bendra neturi.

Tiesą sakant, Federacijos atstovų čia daug nė nekaltinama, nes Federacijos veikla daug kuo skiriasi nuo komiteto tikslų.

Bostono komitetas susidaro iš visų trijų srovių — tautininkų, katalikų ir socialistų — ir, kaip tokis, šelps (beje, jau ir šelpia) visus dėl smurto nukentėjusius lietuvius, kuomet Federacija net per spaudą pasisako, ką ji šelps. Žinoma, pasirinkti šelpiamuosius Federacijai nieks negali užginti, bet kas šelps tuos, kurie Federacijai nepatinka?

Bostono komitetui visi nukentėjusieji dėl smurto Lietuvoje yra lygūs ir remtini. Katalikai gali būt tikri, kad ir šiame komitete katalikų teisės bus lygios su kitų srovių atstovų teisėmis.

Šis pareiškimas duodamas ne su noru kam nors pakenkti, ar ką papeikti, tik kad nušviesti reikalą ir išvengti nesusipratimų.

Bostono komiteto katalikų atstovai: **Michael Venis, Antanas Senkevičia, A. Markalonis.**

LIETUVIŠKOS MOKYKLOS VEIKLA

NEW BRITAIN, Conn. — Mažai kas girdėjo apie mūsų lietuviškos mokyklos švietimo ir kultūros žygius, mūsų jaunimo auklėjimo pavyzdžius ir mokinių kalėdinį gražų meniškų vakarėlį, kuris paliko gerus įspūdžius vietos lietuviams, mokiniams ir jųjų tėvams.

Gruodžio 29 d., 1940 m., buvo surengtas mokinių meniškas vakarėlis su tikslu supažindinti mokinių tėvus su jųjų vaikų mokykloje padarytu moksle pažangų. Į vakarėlį atėjo ne tiktai mokinių tėvai, bet kiti vietos lietuviai susidomėję jaunimo švietimo ir auklėjimo reikalais. Šioje mokinių arbatėlėje dalyvavo virš 100 žmonių

Tenka pažymėti, kad šis kalėdinės eglaitės mokinių vakarėlis, vadinama "arbatėle" tai buvo mokyt. J. Poškaus, Jr., iniciatyvos davinys. Mokytojas Poškus, pasitaręs su Komiteto Pirm, W. M. Chase ir vietos veikėjais: Montvilu, A. Liškausku, Petkevičiu, Kavaliauskiene, mokyt. p-le Jankeliūnaitė ir V. Vitkausku, suruošė mokiniams kalėdinę "arbatėlę" ir davė progą mokiniams pasirodyti su jųjų meniškais talentais.

SLA Liet. Kalbos Kursai veikia mūsų mieste jau ketvirti metai. Šiemet tapo įvestos meniškos pamokos, būtent: mokiniams lietuviškų dainų, šokių ir vadinimų. Meno dalykų mokiną žymi vietos menininkė Isabelė Jankeliūnaitė.

Mokiniai gražiai pasirodė ir gerą įspūdį visiems paliko. Mokytojas Jonas Poškus, Jr., atidaręs programą, pakvietė mokinių mergaičių chorą dainuoti. Padainuota tautos himnas, labai gražiai, harmoningai. Mokinė Marytė Pikteraitė pasveikino svečius gražia deklemacija. Vėliau padainavo keletą lietuviškų dainelių. Ypač sužavėjo svečius dainos "Po žaliu berželiu" ir "Buvo juoko".

Štai to choro sąstatas: Mary Pikteraitė, Sophie Petkevičiūtė, Mildred Buinis, Mildred Janušonis, Irene Broff, Aldona Kadžiauskaitė, Elaine Stankewick, Lorraine Venskūnaitė, Eleanor Covaleski, Gladis Praskėnas, Bertha Valauskaitė, Mary Markevičiūtė, Valerie Kardokaitė, Irene Eydenta, Marion Balinskaitė, Henrietta Lyss (Liškauskaitė), Lillian Pethingal, Helene Levulis, Irene Levulis, Dorothy Covaleski, Betty Young, Frances Urban ir Victoria Urban. Visos šios jaunos, gražios kaip lelijos lietuvaitės, aukštosios mokyklos mokinės, lankančios SLA Liet. Kalbos Kursų mokyklą ir meniškas pamokas.

Mokinės gavo kalėdines dovanėles — po dėžę saldainių. Kursų steigėjas, Komiteto Pirm. Walter M. Chase-Čekanauskas, pasakė gražią kalbą, pabrėždamas lietuviškos mokyklos reikalingumą ir naudingumą, ragindamas vietos lietuvius tėvus ir motinas pasinaudoti mokykla, auklėti jaunimą, per mokykłą skiepinti jaunuoliams lietuvišką dvasią ir sąvoką, tobulinti jųjų talentus ir sutelkt jaunimą prie lietuviškų organizacijų, ypač prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, kad užaugę jaunuoliai galėtų užvaduoti savo tėvus, perimdami lietuvių visuomeniškus turtus, kad sąmoningai išauklėtas jaunimas turėtų sąlygas sukurt lietuviškas šeimas.

Buvo ir kalbų. Kalbėjo: P. Montvila, Lišauskas, V. Vitkauskas ir lietuviškų radijo programų vedėjas A. Rekus.

Dėką užsipelno mokyklų steigėjas ir vedėjas W. M. Chase ir jo talkininkai, ypač mokytojai Jonas Poškus, Jr. ir Isabelė Jankeliūnaitė, kurių pastangomis mokiniai taip puikiai išlavinti. Jonas Poškus — tai žymus mūsų tautinės kultūros šulas, gabus mokytojas, kuris per 3 metus vedė New Britaino ir Bristolio lietuviškas mokyklas. Jaunas gilus inteligentas, kultūrininkas, malonaus būdo, žavėjantis žmogus. Per jo įtaką gavome ir meno mokytoją, žymią muzikę, Izabelę Jankeliūnaitę, kuri mokina mokinius meno dalykų šioje mokykloje.

Skaityk ir Garsinkis
LIETUVIŲ NAUJIENOSE
MĖNESINIS ŽURNALAS
Kaina $1.00 už du metus
"Lietuvių Naujienos"
(J. Gustis, leidėjas)
332 NO. 6-TH STREET
PHILADELPHIA, PA.

Viktoras Abėciūnas
Lietuviški skilandžiai, dešros, bekonai ir kitokie geriausios rūšies produktai išvažiojami po visas Connecticut lietuvių kolonijas.
Reikalaukite šių tikrai gardžių ir gerų produktų pas savo vietinį bučerį.
385 Park Street,
New Gritain, Conn.
Tel.: 1481

Hartford Ave. Lunch
A. ŠVIRINAS, sav.
Geriausios rūšies likeris, vynas ir alus
Mūsų restaurane patiekiamas puikiausias maistas
Visados draugiška nuotaika, skubus ir geras patarnavimas.
36 Hartford Avenue,
New Britain, Conn.
Tel.: 6639

Flower
GREENHOUSE
1163 Stanley St. New Britain Ct.
C. GEDRAITIS, sav.
Įvairiausios rūšies gėlių įvairiausioms progoms galite gauti šiame didžiausiame gėlyne
Tel.: 3826-W

Universal Package Store
M. S. DAUNIS, sav.
Įvairiausių rūšių degtinė, vynas ir alus
Kreipkitės į mus — geriausias patarnavimas.
235 Elm Street,
New Britain, Conn.
Tel.: 2036

STANLEY GRILL
PAUL USONIS, sav.
RESTAURANAS IR BARAS
Geriausi gėrimai ir alus
Pirmos rūšies maistas.
KVIEČIAME
642 Stanley Street,
New Britain, Conn.
Tel.: 6872

APDRAUDOS IR TURIZMO BIURAS
- Greitas ir saugus pinigų siuntimas į visas šalis
- Laivakortės greičiausiais laivais į visas šalis
- Generalinė apdrauda—namai, automobiliai ir t.t.
- Nuosavybių pardavinėjimas ir administravimas
- Pilietybės popierų reikalai
- Atliekami visi reikalai, kokiais tik kas kreipiasi
- Notaras—tvirtina visokius dokumentus

A. S. TREČIOKAS
314 WALNUT STREET, NEWARK, N. J.
Kampas Adams St.
TELEFONAS: MARKET 2-4867

Phone Market 3-5795 State Lic. W 65
FULL VALUE PRODUCTS DISTRIBUTORS CO.
39-43 KOMORN ST., NEWARK, N. J.
STASYS BUTKUS, Savininkas

GEO. EHRET'S EXTRA — IŠ KRANO ALUS
Daromas vien tik Ehret šeimos nuo 1866 m.
Alus, — Vynas, — Degtinė
Nespręskite Alų iš Vardo — Tiktai iš Skonio
Bandykite EHRET'S EXTRA Alų
ST. BUTKUS, vienintelis New Jersey valstybėje lietuvis, turintis valdišką leidimą urmu (Wholesale) pardavinėti alų, degtinę ir vyną. Todėl visi užsisakykite sau reikalingų gėrimų per S. A. BUTKAUS kompaniją.

TARZANAS IR TARZELĖ

Edgar Rice Burroughs

46. — Marika visaip galmonėjosi prie Tarzano, panaudodama visą savo grakštumą, kurio Tarzanas dabar negalėjo matyti, nors jos meilinmąsi jautė. Negalėdama Tarzano sužavėti meilumu, Marika sugalvojo klastą.

"Aš . . . aš . . . alpstu . . ." sumikčiojo Marika, virsdama ant Tarzano. Krintančią Mariką Tarzanas skubiai pagriebė į glėbį ir galvojo, kur čia ją padėjus, nes negalėjo matyti nieko aplink. Jis veikė apčiupomis.

Marika, neva apalpusi, gudriai nusišypsojo, bet jos šypsenos Tarzanas nematė. Paėmęs Mariką į savo stiprias ran kas, Tarzanas pradėjo kojomis čiupinėti dėnį, kad suradus ant ko Mariką paguldyti.

Kaip tik tuo momentu Janė išlipo iš laivo gilumos ir labai nustebo, kai pamatė, kad Tarzanas laiko glėbyje nepažįstamą merginą! Ji niekad nesitikėjo to, ką dabar matė, o apie ką jai pasakė Bohgdu!

Žiūrėkite — Tarzano apysakos tęsinys trečiame puslapyje

KODĖL TAUTA NEBUVO ĮSPĖTA

Šiandien reikalinga bendra, organizuota akcija

Progų susirūpinti yra. Suminėsiu tik kelias.

(a) Pernai rugsėjo mėn. dviem editorialais N. Y. Daily News pagyrė "realistinę" draugo Stalino politiką "atsiimant" savo provincijas Pabaltijyj — girdi, bet kas kitas taip pat būtų padaręs progai pasitaikius.

(b) Tas pats laikraštis dėjo savo bolševiko reporterio prasimanymus apie tariamus nesutarimus tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos laivų jūreivių, kurie neva nori grįžti namo, ir jų kapitonų, kurie netgi smurtą vartoję ginant jiems patikėtą turtą nuo perdavimo Stalino vergams.

(c) Kaž kas nugirdo radijo pranešimą, kad Stalinas naujų metų dieną ragino savo vergus budėti, — ir, nepaisant kad Stalino atstovas Umanskis išsigynė ir sakė tie žodžiai buvo ištarti prieš kelis metus, Washingtone "didžiausiais susidomėjimais" vis norima prisimeilinti Stalinui.

(d) Pernai spalių 15 d. Lietuvai Gelbėti Tarybos nariai, sykiu su keliais demokratų veikėjais, lankėsi pas mūsų prezidentą, kuris pareiškė, kad Lietuvos nepriklausomybė tik laikinai užgniaužta, padėta į šalį, kad Lietuva vėl bus nepriklausoma, — bet tą pačią dieną didžioji spauda, mažai paminėjusi apie mūsų atstovų atsilankymą, pranešė pasauliui, kad prezidentas leido karinės medžiagos krovinius Rusijon, kurią jis pavadino "draugiška valstybe", ir kad vedamos "susiartinimo" derybos su Stalino ambasadorium. Apie tą patį laiką pas prezidentą lankėsi slovakų atstovybė (slovakai kovoja vien prieš Hitlerį), — jų vizitas buvo plačiai spaudos garsintas.

(e) Senatorius Wheeler paskelbė savo pasiūlymus taikai įgyvendinti, kame eilei valstybių reikalavo nepriklausomybės, lenkams ir čekams autonomijos, bet pašykštėjo laisvės Pabaltijo valtybėms.

(f) Sausio 8 d. New York gubernatorius Lehman savo metiniam pranešime legislatūrai suminėjo "nuo žemėlapio nušluotas valstybes", bet Pabaltijos tautų neminėjo nei žodžiu.

(g) New York Town Hall neseniai įvyko debatai tarptautiniais klausimais, kame kalbėtojai karšė kailį Stalino patneriui Hitleriui, bet nerado nei žodelio žiauriausiam vergintojui pasmerkti; tik Norman Thomas priminė Stalino "darbelius".

Visi ženklai rodo, kad Stalino penktoji vora Amerikoje tiek sekmingai veikia, kad neužilgo galėsime naujai skaityti spaudoje ir girdėti žymių politikos vadų pareiškimus (neparaustant), kad Rusija yra "viena didžiųjų demokratijų", — kaip kad ispanų civilio karo metais. Nebent jei, tarp kitko, mes sukrusime ir neleisime bolševikų propagandos nuodams apkvaišinti šio krašto viešosios nuomonės.

Deja, kol kas mes nesame pasiruošę budėti nuolatinėje sargyboje ir neturime jokio aparato mūsų kovoms ir ateities santykiams tvarkyti. Mes bevelijame ginčytis apie praeities skaudžiais atsiminimais besivadovaudami. J u okinga, bet yra faktas (aš turiu originalą), kad pav. mūsų socialistų centro komitetas randa galimu teigti, kad Antanas Smetona "nėra jokis Lietuvos prezidentas"...

Mūsų nemėgiami lenkai sugebėjo kitaip susitvarkyti. Jie nušlavė laukan netikusius kelių metų savo likimo vadovus ir pareiškė tikrąjį lenkų tautos vyriškumą: jie kovojo Lenkijoje, kovojo Prancūzijoje ir Belgijoje, šiandien kovoja Skotijoje, Anglijoje, Sirijoje ir Egipte. Lenkai pasirodė esą vieninteliai ištikimi Anglijos sąjungininkai. Karo laimėjimo atveju, jie jau turi numatę planus ateičiai, kurie gyvai jų spaudoje nagrinėjami. Jie turi sąjungą (karinę ir muitų) su Čekoslovakija (kurią netaip seniai jų buvę valdovai nuskriaudė). Jie nebenori ukrainiečių ir baltgudiečių. Kiek liečia lietuvius — "tai persmulkus klausimas, kliūčių susitarti nenumatoma".

O mes? Mes netgi neturime bendro komiteto su latviais ir estais, mūsų kaimynais, kurie kovoja prieš tą patį priešą tais pačiais tikslais.

Po lietuvių delegacijos atsilankymo pas prezidentą, — latvių ir estų veikėjai tik apie Kalėdas apie tai sužinojo", — mūsų adresu pasigirdo priekaištai. Man jų veikėjai pasakojo maždaug taip: delegacijas suorganizuoti galima ir jiems, bet ar verta? Lietuvių atskiras atsilankymas parodė "lietuvių primityvį nacionalizmą, egoizmą".

Man teko kalbėtis su daugeliu žymių amerikiečių, ieškant taikos sunkiais birželio-liepos mėnesiais. Kai ką prikalbinau siųsti laiškus ir telegramas Washingtonan. Deja, veik visi kraipė pečiais: "Eilę metų mes jiems sakėm, kad turite arba glaudžiai susijungti, įtraukiant gal dar Suomiją ir Skandinaviją, arba 'play ball' su Rusija. Jūsų valstybininkai labai siaurai reikalus suprato. Ar galite atkirsti 180 mil. turtą nuo jūros neapsirūpinus apsigynimo klausimų?" Jie gailėjosi jiems pažįstamų žmonių likimo, gailėjosi dėl bolševizmo metodų, reiškė simpatijų, bet . .

Baltijos Amerikos Draugija, įkurta amerikiečių, veikia nuo 1921 m. Anapus vandenyno, tiktai 1934 m. vyriausybės susitarė "bendradarbiauti". Buvo kalti ir latviai, ir estai, ir lietuviai. Vieni į kitus šnairavo, pūtėsi, vengė federacijos ar bent nuoširdžios sąjungos. Visi lygiai sirgo "pasitikėjimo savo didžiuoju kaimynu" liga, visi lygiai vengė pasiaukojimo, visi lygiai leido penktąjai vorai įsigalėti valdžios viršūnėse, drebėjo dėl savo privilegijų ir titulų. Visų trijų kraštų atstovai užsieniuose lygiai stengėsi perdaug raminti mus gražiais pasakojimais apie savo "mielą" kaimyną. Jei pav. rusų įgula Irkutske gavo įsakymą žygiuoti Lietuvos link gegužės 11 d. (Vilnių pasiekė birželio 15 d.), tai kur buvo mūsų karinės žvalgybos, ministeriai, konsulai ir karo atstovai? Kodėl tauta nebuvo įspėta?

Dabar nėra metas kaltinimus svaidyti, pripažinti ar nepripažinti kieno nors pareigas. Istorija nuteis. Šiandien reikia akcijos, nuoseklios ir organizuotos akcijos. Trijų srovių tarybai ligi šiol stokavo drąsos, pasitikėjimo ir iniciatyvos. Reformuokime ją, suteikime autoritetą jai, duokime akstiną darbui, pažadinkim iš miego ministerius ir konsulus, išsijodami penktosios voros narius, ir dirbkime. Bet eikime darban ne vieni: eikime išvien su latviais ir estais. Sudarykime jungtinį komitetą. Suvarykime bendran darban visų trijų tautų atstovus. Jungtinėmis pastangomis atkurkime laisvę Pabaltijy, o ateities santykius sutvarkys tų tautų rinktieji atstovai, pasimokę iš praeities.

Kostas R. Jurgėla.

AMERIKOS LIETUVIŲ PAREIGA

Įžengę į naujuosius pasaulio tautų krizės metus, mes, lietuviai, kur nebegyventume, Šiaurės ar Pietų Amerikoje, privalom jausti savo pareigą rūpintis Lietuvos likimu. Laikas mums rimtai susidomėti ir pasiruošti prie karo galo ir taikos sutikimo. Mūsų pareiga suprasti šio momento svarbą ir dabarties Lietuvos problemas. Lietuvos likimas ir jos ateitis turi būt mūsų svarbiausiu rūpesčiu.

Dabar užsienių lietuviai privalo susikaupti ir tinkamai pasiruošti savo senos tėvynės Lietuvos politinės laisvės ir nepriklausomybės atgavimui. Šiame momente Šiaurės ir Pietų Amerikos lietuviai gali suvaidinti svarbią rolę kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. Jei būsim rimtai pasiruošę sutikti taiką, tai kovą už mūsų tautos laisvę laimėsim.

Didžiųjų pasaulio tautų karas eina prie persilaužimo laipsnio. Šis karas gal baigsis tokiose sąlygose ir aplinkybėse, kaip baigėsi pereitas Didysis Karas. Mažųjų tautų politinės ir nepriklausomybės klausimas vėl bus iškeltas taikos konferencijoj; vėl bus reformuojama Europa. Todėl mūsų pareiga pasiruošt prie taikos konferencijos ir naujų reformų Europoj. Štai kame glūdi Amerikos ir kitų kraštų lietuvių pareiga rūpintis Lietuvos likimu.

Vokietijos talkininkė, Italija, netrukus gal bus priversta kapituliuoti, nes jos karinės jėgos tirpsta, kai pavasario sniegas. Italijos kariuomenė ir visuomenė d e m o r a l i z u o j a s i. Anglijos pergalės Afrikoj, Graikijos pergalės Albanijoj, gal sudarys sąlygas demoralizacijai plėtotis Italijos visuomenėje ir kariuomenėje, nes stoka karo medžiagos, maisto, ginklų ir kitokių karo reikmenų verste verčia italus pagalvoti apie tolimesnio karo pasekas. Vokietijos kardininkai, norėdami italams gelbėti, turi susidurti su italų kaimynų — Balkanų ir turkų pasipriešinimu. Jeigu vokiečiai bandys okupuoti Balkanų kraštus ir Turkiją, kyla klausimas kokį nusistatymą turės Maskvos valdovas — Caras Stalinas. Netenka abejoti, kad Stalinas nenorės matyti Vokietijos kardininkus prisiglaudusius prie Juodųjų marių ir Viduržemio jūros, jis bus verčiamas pasipriešinti vokiečių tokioms ambicijoms. Maskvos ir Berlyno valdovų santykiai, nors dabar normalūs, ateityje gali būt nutraukti, Lietuva vėl gali būt karo lauku.

V. M. Klausutis.

LENGVATOS VYKSTANTIEMS Į AMERIKĄ

Lietuvai pakliuvus į svetimos valstybės okupaciją, daugelis besiruošusių parsigabenti į Ameriką savo gimines, ar draugus, nuleido rankas, manydami, kad viskas jau žuvo, kad nėra galimybės gauti reikalingas vizas, kadangi Amerikos konsulatai okupuotose šalyse panaikinti.

Jungtinių Valstybių imigracijos departamentas praneša, kad dar ne viskas yra žuvę. Tiesa, Amerikos konsulatai Kaune, Rygoje ir Talline uždaryti rugsėjo 5 d., bet tose šalyse veikia Amerikos specialus atstovas — Envoy extraordinary and Minister plenipotentionary, kuris aprūpina Amerikos reikalus. Tik Varšuvos konsulatas visiškai panaikintas, o reikalai pavesti Amerikos konsului Berlyne.

Šiems metams imigrantų kvota iš Lietuvos į Ameriką palikta ta pati — 386. Įvažiavimo į Ameriką vizos procedūra kiek palengvinta taip vadinamąja "atvira kvota". Mat, pirmiau buvo tokia tvarka vizoms: kas įteikė konsului patenkinančius dokumentus gauti vizą, tas buvo įrašomas į įleidžiamųjų lakštą, o tokių įleidžiamųjų per metus galėjo būti tik 386. Jei vėliau kuris ta viza nepasinaudojo ir į Ameriką nevažiavo, jo pavardė vis tiek likosi ant lakšto.

Dabar, įvedant "atvirąją kvotą", toji tvarka pakeista taip, kad jei kuris asmuo negavo U. S. Passport grįžti į jo vietą užima sekantis tinkamas emigrantas. Tuo būdu visos 386 vizos bus lietuviams duotos.

Amerikos piliečius, žinoma, tas p a t v a r kymas neliečia. Jiems užtenka įrodyti Amerikos atstovui savo pilietybę, kad gavus U. S. Passport grįžti į Jungtines Valstybes.

Iksiol padavusieji pareiškimus vykti į Ameriką Lietuvos piliečiai turės laukti 6 mėnesius, kol ateis jų eilė.

Įvažiavimui į Ameriką, kaip ir pirmiau, reikia gauti iš Amerikoje gyvenančių giminių, ar pažįstamų pareiškimus — affidavitus, įrodančius, kad kvietėjai patys turi užtikrintą pragyvenimą ir galės užlaikyti atvykusį imigrantą.

DABARTINĖ LIETUVOS "LAISVĖ"

— Dabartinė Lietuvos "laisvė" tikrai yra reliatyvinė. Užteko okupuotosios Lietuvos gyventojams pabūti po bolševikų laisve tik kelis mėnesius, o jie jau jaučiasi, lyg būtų gyvenę po aziatiškų despotų bizūnu ištisą šimtmetį. Kas galį ginčyti, kad Lietuvoje nebūtų laisvės? Ji glūdi tame, jog laisvai galima šaukti "urra" kiekvieną kartą, kai paminimas Stalino vardas!

SUKILĖLIS MONTĖ

BOTHO GRAF V. KEYSERLINGK — VERTĖ L. DAUKŠA

(Tęsinys)

Kai šeimininkas pakilo nuo stalo ir visi pasekė jo pavyzdžiu, Auktuma pagaliau sukaupė drąsą ir priėjo prie Montės tėvo. — Jūs žinote, — pradėjo jis, — kad jūsų mieloji dukrelė pagal seną paprotį jau ilgi metai man yra pažadėta. Apvainikuot šią džiaugsmo dieną, įvykdykit karščiausį mano troškimą. Atiduokit man savo dukterį Nomėdą. Aš myliu ją iš visos širdies ir tikiu, kad ji taip pat yra man palanki.

Šeimininkas rimtai, bet draugiškai pažvelgė į dailų jaunuolį. Paskui jis kreipėsi į dukterį: — Nomėda, ar Auktuma neapsirinka?

— Ne, tėve, aš myliu jį ir tik jam noriu priklausyti, — atsakė Nomėda suspaustu balsu.

— Tad paduokit vienas kitam rankas, — tarė senis, — ir dalykitės nuo šiol vienu likimu. Tegu dievai jums duoda džiaugsmo, sveikatos ir gerovės. Gerbk savo žmoną, Auktuma. Tu teisingai darai, būdamas pats sau ištikimas. Aš gerai žinau, kad tu mano vardui nepadarysi gėdos. Po dviejų trijų savaičių galės įvykti jungtuvės.

Su džiaugsmu ir kartu skausmu klausėsi Montė tėvo žodžių. Prieš jo akis stovėjo paveikslas, kurio jis negalėjo pamiršti. — Būkit laimingi, — tarė jis. Apkabinęs seserį ir draugą, jis tylomis išėjo iš menės.

— Kas slėgia brolį? — paklausė Nomėda tyliai.

Ir senasis Montė klausiamai pažvelgė į Auktumą.

— Džiaugsmo ir skausmo drauge kupina jo širdis. Aš vėliau apie tai papasakosiu, — atsakė Auktuma, pritraukdamas prie savo krūtinės Nomėdą.

Kai šeima vakare susirinko prie židinio, paklausė Montė tėvą, kodėl jis kaip tik Zamiliui pavedė pargabenti draugus.

— Lengva į tai atsakyti, — tarė tėvas. — Jūs patirsite, kad Prūsuose vėl visi kampai juda. Priespauda Natangijoje ir Varmijoje pasidarė nebepakeliama. Ordino fogtas Mirabilis, kuris gyvena Lencų pilyje, pamaryje, su nepaprastu uolumu sunkia mokesčius ir duokles. Be to, jis, kaip ir daugelis ordino brolių, palaidai gyvena. Zamilis, kurį aš po paskutinio mūsų tautos sukilimo ordino įsakytas turėjau paleisti iš baudžiavos, dažnai pasitraukia iš jam gyventi skirtos vietos, ir man buvo pranešta, kad jis įsigijo fogto pasitikėjimą. Tuo būdu man buvo patogi proga iš paviršiaus garbingu uždaviniu atsikratyti to šnipo ilgam laikui, o per tą laiką man reikėjo su kaimyninėmis apylinkėmis aptarti apsigynimo priemones. Mes nebenorime ilgiau be pasipriešinimo kęsti priespaudos, bet pirmiausia ketiname kreiptis į fogtą, o jei tasai mūsų neišklausys, į krašto magistrą, kad šiais metais būtų paliktą daugiau sėjai grūdų. Pereitais metais uvo blogas derlius.

— Aš bijau, tėve, kad jūs nieko nepasieksit, — pastebėjo Montė. — Ordinas, atrodo, yra įsivėlęs į kariškas painiavas, ir galimas daiktas, kad greit vėl išeis kariauti, todėl jis negalės sumažinti jokių mokesčių nei pyliavų.

— O aš manau, Herkau, kad mes savo tikslą kaip tik dėl tų priežasčių pasieksime. Ordinui būtina turėti užnugaryje palankius ir patenkintus valdinius. Jo kitas karo žygis bus į Kuršą. Kaimiečiai, kurie turės padėti kariuomenei žygiuoti, pranešė man tą žinią. Aš pasitikiu fogto išmintimi; ypač jis bus linkęs mums nusileisti dėl to, kad gyvena bloguose santykiuose su Varmijos vyskupu. Jis reikalingas mūsų draugystės.

Auktuma, kuris ligi tol su mylimąja pašnabždomis kalbėjosi, įsiterpė į kalbą: — Jei jūs savo viltis remiate fogtu iš Lencų, tai jūs statote namus ant smėlio, nes jo išmintis yra tokia pat menka, koks didelis yra jo palaidumas.

Montė negalėjo susilaikyti nenusišypsojęs.

— Kaip ten bebūtų, — atsakė Montės tėvas, — mes kreipsimės į Lencus. Beveik visų fogtystės vadų taip yra nusistatyta.

Auktuma sujaudintas pašoko. — Aš nė žinsnio nežengsiu į liūto urvą. Kas žino, ar sena lapė neužuodžia pavojaus. Gal būt, fogtas man okaip tik ta proga dviejų apygardų viršininkus į savo nagus paimti. Jei jis nori su jumis derėtis dėl atleidimo sėjai grūdų, tai tam visai nėra reikalo rinktis į jo pilį.

Senasis Montė priešinosi. — Mums neliks nieko kito, jei nenorėsime, kad būtume neteisingai įtarti. Aš netikiu, kad jis kokiu negarbingu žygiu norės sukelti visuotinį pasipiktinimą. Aš pasitikiu jo sveiku protu.

— Ne kiekvienas turi to sveiko proto, tėve, — įterpė Montė.

— Mes negalime manyti, kad ordino valdovas neturi pakankamai nuovokos, mano sūnau.

— Aš žinau daugelį atsitikimų, kurie kalba priešingai, — juokdamasis šūktelėjo Auktuma.

Kadangi senasis Montė davė suprasti, kad jo pažiūros šiuo reikalu yra nepakeičiamos, pašnekesys greit nuėjo kita vaga. Montė ir Auktuma papasakojo savo išgyvenimus Vokietijoje. Laikas jiems labai greit slinko.

Atėjus laikui gulti, Auktuma atsisveikino, nes paprotys jam neleido su Nomėda po vienu stogu nakvoti. Atidarius kiemo vartus, jam pasirodė, tartum žmogaus figūra šmėkštelėjo pro šalį ir dingo nakties tamsoje. Jis šūktelėjo, tačiau niekas neatsiliepė. Jam įsakius, baudžiauninkas, kuris jo laukė, uždegė žibintą. Rūpestingai ištyrė Auktuma aplinką, tačiau nebuvo nieko įtariama. Jis davė baudžiauninkui ženklą nuvesti jį į jam pavestą nakvynei kambarį viename iš šalutinių pastatų.

— Tegu mane pakaria, jei tai nebuvo koks nors Zamilis, — niūriai burbtelėjo jis, su neaiškiu rūpesčio jausmu įeidamas į savo miegamą kambarį. Jis negalėjo nurimti, o kai užmigo, kankino jį keisti sapnai.

Kitą dieną Zamilis dingo. Tarnai tvirtino, kad jis išėjęs medžioti. Tačiau iš tikrųjų jis nuskubėjo į Lencus. Kadangi jis, paslaptingų draugų padedamas, galėjo dažnai keisti arklius, tai pasiekė Lencų pilį trumpiausiu laiku. Fogtas buvo sargybai įsakęs Zamiliui nedaryti jokių kliūčių, todėl jis tuojau buvo priimtas.

Mirabilis sėdėjo savo kambaryje ir įtemptai žiūrėjo į įeinantį. Fogto akių žvilgsnis buvo kietas ir rūstus, o palaido gyvenimo pažymėtas veidas toli nebuvo malonus.

— Sėsk, Zamili, — šūktelėjo jis įeinančiam — ką tu gera atgabenai?

— Pakankamai, kad pataisyčiau jums nuotaiką.

Fogtas atsistojo, nuėjo prie durų, įsitikino, kad jokio nekviesto klausytojo nebuvo arti, ir priėjo prie Zamilio. — Ar tu juos išklausinėjai kelionėje? — paklausė jis godžiai, susiopusiu balsu.

— Tai buvo nelengva. Jie yra pakankamai įtarūs.

— Ar jie ką nors planuoja? Kaip elgėsi Montė?

— Aš klausiausi jų pašnekėsio daug kartų, — kalbėjo Zamilis. — Montė buvo santūresnis, tačiau Auktuma laisvai liejo savo jausmus. Naktį prieš mūsų atvykimą į Valevoną aš nugirdau jų pašnekėsį prie laužo. Netenka ne kalbėti apie jų krikščioniškumą. Auktuma pasakė, kad jis geriau su visais pogezaniečiais žūsiąs, nekaip ilgiau pakęsiąs priespaudą.

Fogtas patenkintas nusijuokė. Šiurkščiai smogė jis kumščiu į stalą. — Jau to vieno pakanka, kad jiems kilpa būtų užnerta. Ką į tai atsakė jaunasis Montė?

— Jis atrodė sutinkąs. Jie abu svarstė sukilimo galimumus ir perspektyvas. Aplinkybė, kad ordinas į Lietuvą siunčia kariuomenę, jiems atrodo ypač palanki. Tačiau svarbiausia: naktimis Vlevoną lanko paslaptingi pasiuntiniai.

(Bus daugiau)

TARZANAS IR TARZELĖ

Edgar Rice Burroughs

47. — Kai Janė prisiartino prie apsikabinusių, rodėsi, kad Tarzanas žiūri stačiai į Janę, bet jos visiškai nepaiso, lyg kad čia jos ir nebūtų. Tas Janę baisiai stebino. Nejaugi Tarzanas toks veidmainys?

Nežinodama, kad Tarzanas nieko nemato, Janė baisiai nuliūdo Tarzano neištikimumu. Ji nenorėjo savo akims tikėti, kad Tarzanas pamylėjo Marika. Bet abejojimo negalėjo būti: Tarzanas laikė Marika savo glėbyje!

Marika pamatė atėjusią Janę ir tuoj sumanė kitą nedorybę. Ji pamojo du savo kareivius ir pirštais parodė kas reikia daryti. O tie afrikiški kareiviai savo valdovės ženklus suprato geriau, negu žodžius.

Kareiviai tuoj pagriebė Janę iš užpakalio ir užčiaupė jos burną, kad nerėktų. Nors Janė buvo ir stipri moteris, bet priešintis dviem kareiviam, netikėtai užklupusiems ją iš pasalų, ji negalėjo ir nesuspėjo.

Žiūrėkite — Tarzan apysakos tęsinys penktame puslapyje.

VIENYBĖ

Established 1886
LITHUANIAN NATIONAL WEEKLY
Published by
Lithuanian Press Corporation
193 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Telephone: EVergreen 7-7840

JUOZAS TYSLIAVA, Editor-in-Chief

Subscription Rates
United States $2.50
Foreign Countries 3.00

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, New York, Under the Act of March 3, 1879.

PRENUMERATA METAMS
Jungtinėse Valstybėse $2.50
Kituose kraštuose 3.00

Advertising rates on application

DUSYK Į SAVAITĘ...

Skaitytojai nuolatos klausinėja, kada Vienybė pradės eiti bent dusyk į savaitę. Jų malonumui, mes galime atsakyti, kad iš tikrųjų NETRUKUS VIENYBĖ PRADEDA EITI DUSYK Į SAVAITĘ.

Bet, be šio atsakymo, kuris šioje vietoje skamba, kaip maloni, džiuginanti žinia, tiems patiems skaitytojams mes patartume paklausti visuomenę, kada ši pradės gyviau įdomautis lietuviškosios spaudos ir, aplamai, kultūros reikalais.

Amerikos lietuvių visuomenė turėtų atsakyti dar ir į šį klausimą:

— KOKS ŽMONIŲ NUOŠIMTIS SKAITO LAIKRAŠČIUS? KOKS NUOŠIMTIS GERIA ALŲ, DEGTINĘ IR KITOKIUS SVAIGINAMUS GĖRIMUS?

Rimtai ir nuosekliai atsakius į šį klausimą, tuojau bus aišku, kodėl mūsų spauda ir jos darbininkai skursta.

Nenuostabu, kad ir Vienybė iki šiol negalėjo padažninti savo ėjimo. Yra šiek tiek skolų, ir jas turėtų padėti išlyginti tie skaitytojai, kurie nuoširdžiai susirūpinę matyti Vienybę jei jau ne dienraščiu, tai bent dusyk į savaitę einančiu laikraščiu.

Dabar... Kad ir dėl tos pačios prenumeratos. Yra skaitytojų, kurie ją sumoka tik tada, kai jau pats redaktorius pasibeldžia į duris... Tuo tarpu redaktoriui yra daug svarbesnių reikalų, negu prenumeratos rinkimas. Juk redaktoriui svarbu laikraščio turinys. O kaip jis gali gerinti turinį, jeigu laikraščio skaitytojai laukia paties redaktoriaus atvažiuojant?

Nežiūrint to, Vienybė žingsniuoja į priekį. Pirmiausia, šiuo numeriu pradedant, Vienybė — AŠTUONIŲ PUSLAPIŲ. O vėliau... Vėliau — pažiūrėsime. Tik neatsisakykite ateiti mums į talką. Padėkite mums. Mes padėsime jums.

Šiandien, Lietuvai netekus laisvės ir tautinės spaudos, tokie Amerikos lietuvių laikraščiai, kaip Vienybė — vienintveliai kovotojai tai laisvei atgauti.

Taigi, kaip matome, pats gyvenimas reikalauja dažniau einančios Vienybės.

ANTANAS SMETONA

Jau buvo rašyta, kad netrukus atvyksta Antanas Smetona. Nepriklausomos Lietuvos prezidentui pasitikti ir priimti, New Yorko veikėjai suorganizavo specialų komitetą. Šio komiteto uždavinys, pirmiausia, suruošti iškilmingą bankietą.

Nors dar tikslios prezidento atvykimo datos nežinoma, betgi priėmimo bankietas ruošiamas ir kvietimai, rodos, jau siuntinėjami.

Prezidento Smetonos priėmimo bankiete, be abejonės, dalyvaus įvairių pažiūrų žmonės. Ir tai bus ne dėl to, kad jie visi staiga būtų pakeitę savo nuomonę prezidento Smetonos atveju. Ne. Daugelis iš jų gal būt niekados nepritarė jam. Bet daugelis iš jų ateis į bankietą tik todėl, kad jis rengiamas NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PREZIDENTUI priimti.

Tik viena istorija galės nuteisti. Tik viena istorija, pagaliau, pasakys, kas buvo Antanas Smetona — geras ar blogas Lietuvos prezidentas. O tuo tarpu mums aišku: Smetona buvo suverenines Lietuvos valstybės galva.

Taigi kiekvienam lietuviui, kuriam brangi Lietuvos valstybės nepriklausomybė, prezidento Smetonos atvykimas gali būti tik teigiamai priimtinas faktorius.

Visai kas kita yra su tos rūšies lietuviais, kuriuos mes vadiname komunistais. Jie, kaip ir daugelis kitataučių, aklai tarnauja Maskvos imperializmo užgaidoms. Nenuostabu, jeigu šios rūšies lietuviui nesudrebėjo širdis net tuo atveju, kai Lietuvos Nepriklausomybė buvo dedama į grabą ir laidojama Kremlio rūsyje...

Šios rūšies lietuvis neateis į bankietą Nepriklausomos Lietuvos prezidentui priimti. Priešingai. Jis bus įtužęs, kam vieninteliui iš trijų raudonojo imperializmo slibino prarytųjų respublikų prezidentui pasisekė ištrūkti...

Prezidentas Smetona išvyko iš Lietuvos, nepadėjęs savo parašo po Nepriklausomybės mirties dekretu.

Štai kodėl, išskyrus komunistus, visų srovių lietuviai ruošiasi sutikti ir priimti Lietuvos prezidentą.

Baigiant šį straipsnį, gautas pranešimas, kad sausio 28 d. prezidentas Smetona išvykęs į Braziliją. Kas, kaip ir kodėl sutrukdė jo atvykimą į Jungtines Valstybes, tuo tarpu dar nepaaiškėjo, bet, tikimės, paaiškės.

SUSIBURKIME TAUTINEI VEIKLAI PRAEITIES PAVYZDŽIU

Apgailėtinas nejėgumas

Amerikos lietuviai barami neveiklumo, bevilties ir atšalimo slogučiu. Bet, atsiminkime, Amerikos lietuviai labai sudėtingas kūnas. Daug veiklių visuomeninių pajėgų jau kapuose. Amžiną joms atilsį! Daug paseno. Dalis įsikalė fanatišką, neperkalbamą tikėjimą, kad tik Maskvoje "saulė teka". Jų buvę "bendrafrontininkai", per 22 metus savo spaudoje tautiniams darbams tik panieką matyti pripratę, dabar nesiorientuoja ir neranda savyje reikiamos tėvynės meilės.

Kas darosi Amerikos lietuviams? Įvykiai Lietuvoje ant pečių krauja sunkią, atsakingą pareigą — išlaikyti (kaip senovėje pasišventusios vaidilutės Perkuno ugnį negestamą užlaikydavo) lietuvių laisvės troškulį, bet pasišventusių vaidilučių tiek maža, tiek maža!

Kas daryti?

Gyvenimas moko. Pasiimkime iš jos nors vieną pamoką. Kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės metu (1918—1919) ilgokai bartasi, svyruota, bet, galiausiai, katalikų ir tautininkų srovės sukūrė bendrą Vykdomą Komitetą Washingtone, ėjusi neoficialės Lietuvos Pasiuntinybės pareigas, iki atvyko pirmas teisėtas Lietuvos Respublikos atstovas, Jonas Vileišis. To susitarimo dėka, Amerikos lietuviai palengvino Lietuvos delegacijai Taikos Konferencijoje Paryžiuje. Todėl, viskas dabar darytino, privalu, kaip 1918 metais, daryti **bendru katalikų ir tautininkų susitarimu.** Socialistai prisidės, gerai; ne apsieisime be jų, kaip apsieita 1918 metais.

Nėra su kuo tartis

Bet, su kuo katalikai tarsis, jei tautinėje srovėje nėra kristalizacijos taškų, pajėgas vieningam darbui suburti? Kas daryti? Čia ryški tautinės srovės narių pareiga. Centrinės organizacijos nariais negausios: TMD pajamos siekia du šimtu dolerių per metus, Sandaroje nei tūkstančio duokles reguliariai mokančių narių, Tautininkų Sąjunga tik Brooklyne šimtu narių žydi, SLA Centro Valdyboje iš septynių tik trys tautinės srovės nariai. Tačiau, organizacijų gausumas nariais, nors svarbus, tik čia viena skatiko pusė

Tautinė srovė visados, atminkime, grupuodavosi apie savo laikraščius bei vadus. Bendrą kūną sudaryti (kaip Katalikų Federacija) mūsų organizacijas prikalbinti nepavyko. Nepritarta ir vietinių Tautinių Tarybų kūrimui kolonijose, nors Lietuvių Draugijų Taryba Baltimorėje ir Veikiantis Komitetas, Newark, N. J., pirštu prikišamai rodo tokių organizacijų praktiškumą ir reikalą mūsų kolonijose. Idėja pasinaudojo tik Kanados lietuviai. Tokiu būdu, pasiliko paskutinis kelias: **spaudoje ir veikėjuose rasti asmenų,** galinčių ir tinkančių Amerikos lietuvių tautinės srovės mintį ir pajėgą atstovauti.

Sudarykime Veikiantįjį Komitetą

Sakysime, nutarkime paskirti dr. M. J. Viniką, adv. Šalną, J. J. Bačiūną, dr. B. K. Vencių ir redaktorių K. S. Karpių tautinės srovės vardu veikti. Manau, tuojau prasidėtų naudingas pajėgų subūrimo darbas, taip reikalingas pasiruošti būsinčiai po šio karo taikos konferencijai. Dr. M. J. Vinikas buvo tautinės srovės atstovas Veikiančiame Komitete Washingtone, 1918 metais; jis artimas sandariečiams ir didelės organizacijos sekretorius. Advokatas Šalna gerai čia augusį jaunimą pažįsta, yra Lietuvos garbės konsulas Bostone ir prityręs teisių žinovas. J. J. Bačiūnas Chicagoje ėjusios Lietuvos tautinės grupės atstovas. Dr. Vencius veikia Brooklyno tautininkuoe ir gyveno Lietuvoje, pažindamas visus veikėjus K. S. Karpius yra, taip sakant, "dean" tautinės spaudos, nes seniausias (tarnybos metu) redaktorius.

Ištirtas būdas

Toks skyrimo būdas ne naujas. Su vienas kitam priešingais reikalavimais susidūrusi Taikos Konferencija Paryžiuje, 1918 metais, paskyrė "keturius Dičkius" (Wilsoną, Clemenceau, Lloyd George ir Orlando) viską išlyginti. Būdas vartota ir Tautų Sąjungoje. Lenkams Lietuvą Steigiamo Seimo metu puolant, seimas paskyrė kelių atstovų "seimą", tautai ir valstybei vadovauti.

Kas turi tarti žodį?

Šių asmenų įgaliavimas gali tokiu būdu vykti: 1) Amerikos Lietuvis, Dirva, Lietuva, Sandara, Vienybė ir Margutis pareiškia savo pritarimą (ar ne); 2) Tėvynės Mylėtojų Draugijos, Tautinės Sandaros ir Tautininkų Sąjungos centro valdybos paeriškia savo pritarimą (ar ne); 3) suinteresuotų narių dėka, draugijos ir kuopos kolonijose, daugumos narių balsavimu, pareiškia savo pritarimą (ar ne).

Tokiu būdu, per mėnesį laiko galėsime susilaukti teigiamo vaisiaus darbe, kurį pasauliniai įvykiai Amerikos lietuviams ant pečių krauja. Mes to darbo galime ir nedirbti, bet taip daryti, manau, nei vienas sąmoningas lietuvis nenorės!

Vyt. Širvydas.

NE IŠPAŽINTIS, BET PAAIŠKINIMAS

Atsakymas Nadui Rasteniui

RAŠO DR. PIJUS GRIGAITIS
Vyriausias Naujienų Redaktorius

(Tęsinys)

Tačiau mano paaiškinimas išėjo pusėtinai ilgas, o iki šiol aš paliečiau viso tiktai vieną punktą Rastenio rašinyje. Jisai man stato dar ištisą litaniją klausimų, į kuriuos atsakyti imtų daugiau laiko, negu aš jo turiu, dirbdamas kasdieninį savo darbą Naujienose.

Tie klausimai, betgi tikrumoje nėra taip svarbūs, kaip, paviršium žiūrint, strodo. Pačiam klausėjui, veikiausia, ne tiek rūpi išgirsti, kaip aš tvarkyčiau nuosavybės reikalus, žemės ūkį, pramonę ir darbdavių bei darbininkų santykius Lietuvoje, kiek rūpi žinoti, kaip tuos dalykus tvarkytų **Lietuvos socialistai,** jeigu į jų rankas patektų valdžia. Tokių "dievų" pagalbos, kaip tie, kurie "įmetė Lietuvą į sterblę" komunistams, — nei aš, nei mano vienminčiai Lietuvoje visai nelaukia, neprašo ir nenori.

Kai socialistams Lietuvoje pateks į rankas valdžia, tai reikš, kad tokia yra **valia Lietuvos žmonių** — valia, pareikšta **demokratiniu keliu.** Nes socialistai, pirmų-pirmiausia, yra demokratai. Demokratija jiems yra taip pat svarbus dalykas, iš tiesų, tai dar net svarbesnis, negu socializmas. Kadangi jų įsitikinimu, (taip pat, kaip ir mano), socializmas be demokratijos yra visai neįmanomas, o demokratija be socializmo ya galima — ne tiktai galima, bet yra ne vienoje vietoje virtusi gyvenimo tikrove.

Socializmas yra ne demokratijos antitezė (priešgynybė), bet jos papildymas, praplėtimas, pilnesnis realizavimas. Socializmas yra trumpai kalbant, **pramoninė demokratija sujungta su politine demokratija.**

Atkreipęs brolio Rastenio dėmesį į šitą socialistų nusistatymą, aš galiu jam tiktai patarti, kad jisai, norėdamas patenkinti savo smalsumą, pasistengtų susipažinti su Lietuvos socialdemokratų programa. Socialdemokratai jokio slapto "recepto" savo kišeniuose neturi. Ką jie mano tuo arba kitu politikos, ekonomijos ir socialinės santvarkos klausimu, jie skelbė viešai (kol galėjo), ir kai ateis laikas, kada jie vėl galės pasirodyti, jie — ir stengsis gauti kiek galint didesnio skaičiaus žmonių **pritarimą** savo pasiūlymams. Juo vaisingesnės bus šitos jų pastangos, juo daugiau savo sumanymų jie praves seime ir savivaldybėse ir įvykdys gyvenime.

Todėl nėra nė menkiausio pagrindo bijoti, kad socialistai ką nors užkars, įbruks ar į gerklę įgrūs Lietuvos žmonėms prievarta.

Iš Rastenio straipsnio matyt, kad jisai to bijo. Kodėl? Dėl to, kad jisai turi klaidingą nuomonę apie socialistus ir jų principus, išplaukiančią iš jo įsivaizdavimo, kad socialistai siekią sutvarkyti visuomenę pagal savo kurpalį, neatsižvelgdami nei į gyvenimo apystovas, nei į žmonių norus. Šitą jo baimę stiprina netikslios, nežinia iš kur pasemtos, jo informacijos apie socialistus.

Tenka pastebėti, kad tokiomis netiksliomis informacijomis mirga visas jo rašinys.

Jisai sako, pavyzdžiui, jogei Grigaitis ir socialistai reikalavo, "kad būtų panaikinti svaiginami gėrimai", ir "daugelis socialistų" tvirtino, kad ir "pinigai būsią panaikinti". Na, kiek tai liečia mane, tai galiu pasakyti, kad aš niekuomet nestojau nei už prohibiciją, nei už pinigų panaikinimą!

Priešingai. Esu ne vieną kartą griežtai pasisakęs prieš prohibiciją — dar tais laikais, kai už ją ėjo propaganda Amerikoje, ir vėliau, kai ji jau buvo įvesta. Bolševikiški mano oponentai (kurių, dėkui dievams, niekuomet netrūko), dėl tokios mano pozicijos, prikaišiojo man "alkoholio mėgimą" ir "parsidavimą degtinės interesams". O dabar Rastenis mane sarmatija, kad aš reikalavęs svaiginamus gėrimus panaikinti!

"Pinigų panaikinimo" klausimu man irgi teko atvejų atvejais išreikšti Naujienose savo nuomonę — **visai priešingą** tai, kurią Rastenis primeta "daugeliui" jo neįvardintų socialistų. Priminsiu čia tiktai tą faktą, kad pakartotinai kritikavau Lenino "teoriją", — jogei, prispausdinus daugybę "bumaškų", pinigai pasidarysią be vertės, būsią išmesti į šiūkšlyną — ir tuo būdu būsiąs "išmuštas dugnas kapitalizmui". Šitą ignoranto nesąmonę (kuri, beje, aiškiai parodo, kad bolševizmo tėvas **niekuomet nesuprato Markso ekonominio mokslo,** kuriuo jisai neva "rėmė" savo totalitarinę sistemą!) — šitą nesąmonę Leninas buvo sugalvojęs **pinigų infliacijai** pateisinti; bet vėliau jisai buvo priverstas pats ją atmesti ir įvedė "kietą valiutą" — červoncą, kuris neilgai trukus, ėmė taip pat "minkštėti", o šiandien yra visai be vertės užsienio apyvartoje.

Apie tai savo laiku esu rašęs pakankamai, todėl nesijaučiu, kad šiame dalyke būčiau užsipelnęs brolio Rastenio priekaištų.

Tačiau jis turi dar du triupu "mano" socializmui sudirbti taip kad jisai būtų panašus, kaip vienas lašas vandens į kitą,—į "Bimbos komunizmą".

Vienas Rastenio argumentas yra tas, kad iki šiol esą kitokio skirtumo tarp socialistų ir komunistų nebuvo, kaip tiktai — "kad komunistai per dvidešimts su viršum metų valdė Rusiją ir turėjo pilną progą parodyti savo žiaurų veidą. Socialistai, iki šiol, tik prišokdami į valdžią įsisprausdė ir tarp kitų turėjo elgtis kaip ir kiti elgiasi".

Bet, esą ir komunistai taip elgiasi, kol jie yra mažumoje, **o kai sudaro daugumą — tada jau ragai išauga.**

Čia mūsų kritikas taip pat nerūpestingai elgiasi su faktais, kaip kad elgėsi prikaišiodamas man prohibicijos rėmimą. Argi socialistai iki šiol, "tik prišokdami" įsisprausdavo į valdžią?

Nuo pereitojo pasaulinio karo laikų nebuvo nė vienų metų, gal būt, nė vienos dienos, kad socialistai būtų nebuvę valdžioje bent keliose šalyse tuo pačiu laiku. O visoje eilėje valstybių socialistai ne tiktai valdžiose dalyvavo, bet ir ilgoką laiką stovėjo jų priešakyje — pav. visose Skandinavijos valstybėse, Australijoje, Naujoje Zelandijoje. Socialdemokratai jau turi absoliučią daugumą Švedijos parlamente. Darbiečiai užima atsakomingas vietas Anglijos valdžioje.

Be to, juk socialistai neišdygo staiga. Jau per kelias dešimtis metų prieš pereitąjį pasaulio karą visame pasaulyje ėjo gana platus socialistinis judėjimas, kuris tolyn darėsi vis stipresnis. Jo siekimai, darbai ir principai buvo gerai žinomi. Nežiūrinti visų audrų, kurios tą judėjimą blaškė per karą ir pokarinėse revoliucijose, jo kamienas nebuvo sunaikintas, jo esmė nepasikeitė, o jo pajėgos po karo milžiniškai padidėjo, — tuo tarpu kai nė viena kita didelė politinė partija buvo sudaužyta į skeveldras. Ko susilaukė, pav., galingoji Anglijos liberalų partija, kuri per dešimtmečius valdė didžiausiąją pasaulyje imperiją.

Taipgi sakyti, kad socialistai esą lyg koks tai, anot Marko Twaino, "mysterious stranger", kuris išlenda, kaip Pilypas iš kanapių, įsiskverbia į valdžią ir vėl išnyksta, — nėra teisinga. Jų siekimai yra aiškesni, jų nusistatymas yra **pastovesnis.** negu bet kurios kitos partijos. Kam gi tai pasakoti, kad socialistai esą priversti "elgtis kaip ir kiti elgiasi", o ne pagal savo įsitikinimus?

Kai dėl ne turėjimo galios, kuri, Rastenio nuomone, iki šiol neleido socialistams parodyti savo "veidą", tai reikia pastebėti, kad **tikros galios** socialistai jau ne kartą yra turėję ir dar šiandien tebeturi, — nežiūrint visų Hitlerio "blitzkriegų", — nepalyginti daugiau už komunistus.

Komunistai valdo milžinišką Rusiją — taip; jau per 23 metus ją valdė. Bet ar jie drįsta šiandien suteikti Rusijos žmonėms **laisvę,** kurią jie žadėjo jiems, darydami spalių lapkričio "pučą" 1917 m.? Ne. — O juk tos laisvės vardu jie savo perversmą vykdė!

Rastenis sako, kad komunistams ragai išauga, kuomet jie sudaro "daugumą". Bet ar nors vieną kartą "raudonieji" Rusijos valdovai įrodė, kad dauguma yra jų pusėje? Niekuomet. O juk jie bandė. Pagrobę valdžią į savo rankas, ginkluoto "pučo" keliu, jie paskelbė Steigiamojo Seimo rinkimus. Rinkimai įvyko. Leninas ir Trockis darė ką tik galėdami, kad žmonės už juos balsuotų. Demagogija, teroras

(Nukelta į 5 pusl.)

PERSIMIEGOJIMAS

P. BUKŠNAITIS

Senesnieji pamename tuos laikus, koks buvo bruzdėjimas Amerikos lietuviuose dėl spaudos atgavimo Lietuvoje.

Spauda buvo atgauta. Bet lietuviškoji dvasia nerimavo. Ji reikalavo Lietuvos išlaisvinimo.

Lietuva virto nepriklausoma. Tie, kurie laukė laisvos spaudos, nepriklausomos tautos, — aprimo, nutilo ir užmigo.

Miegojo saldžiai. Jų neprižadino net po pačiais langais vaikėzų šūkavimai ir triukšmavimai.

Triukšmavo komunistai dėl to, kad jie komunistai, nori Lenino. Triukšmavo socialistai dėl to, kad jie nori Markso. Triukšmavo sandariečiai dėl to, kad jie nori daktaro Griniaus. Triukšmavo klerikalai dėl to, kad jiems nepatiko Lietuvos valdžios patvarkymai dvasiškiams; jie viešai pareiškė, kad "mes tokios valdžios nepripažįstam".

O tautininkai ramiai miegojo, ar protarpiais vieni su kitais riejosi.

Staiga iš giedro dangaus trenkė perkūnas. Atbudo visi miegaliai. Žiūri — Lietuva jau įjungta į Sovietus! Trinasi akis, dairosi, bando ją veikti...

Tik nesusigrabalioja. Steigia komitetus, kuriuose knibžda penktakoloniečiai. Užuot gelbėti Lietuvos nepriklausomybę, komitetai klausosi svetimų pasakėlių, būk bendro veikimo dąbar nereikia, nes praeityje buvo tas ir tas, taip ir taip. Dabar, esą, laikas suvesti senas sąskaitas ir už daktarą Grinių, ir už kunigiją, ir už menamąsias diktatūras, ir už Smetonos prezidentavimą, ir dar bala žino už ką.

Kai kurie komitetai svyruoja. Kai kurie bando bent sarkazmu atsišiepti.

Štai keletas pasikalbėjimų iš komitetų susirinkimų.

Gabus narys plačiai aiškina, kaip dabar bloga gyventi Lietuvoje, bolševikams įsigalėjus. Komunistas, negalėdamas argumentuoti, filosofiškai sako:

— Et, ką čia kalbėti. Visur gerai, kur mūs nėra.

— Taip, taip, — sutiko komitetas, — visur gerai, kur JŪS nėra...

Kitas Sovietų užtarėjas skaito komitetui laišką iš Lietuvos, kuriame rašytojas sako: Prie Sovietų vyriausybės pripratau, kaip prie savo žmonos.

— Kodėl taip, kaip prie savo žmonos?

— Nagi taip, — aiškina komitetas, — kaip prie žmonos. Jei jau kartą tave apvezdina, tai turi kaip nors priprasti...

Tai tik toks pripratimas prie per prievartą sudarytų vedybų.

Bet atsitinka ir divorsų. Ar paprastai žmonų kailio vanojimas. Visaip būna...

Visaip gali ir būti.

DIDŽIOJI BALTŲJŲ BROLIJA

The Great White Brotherhood

Žmogus, pradėjęs savo gyvenimo evoliucijos periodą tuomet, kai jo įgimtas savisaugos jausmas skatino jį rūpintis kasdieninio gyvenimo reikalais, kaip maistas, pastogė, apsisaugojimas nuo plėšriųjų gyvūnų ir kt., kartu pradėjo domėtis susijusiais su tais jo kasdieniniais reikalais ir gamtos reiškiniais, kaip diena ir naktis, šaltis ir šiluma, giedra ir lietus, sniegas, vėjas, pagaliau net saulė, mėnulis, žvaigždės ir kt.

Tie gamtos reiškiniai žmogui buvo pilni slaptybių, dažnai jo protui neįmanomi. Bet žmogus tuo labiau stengėsi juos suprasti. Negalėdamas jų išaiškinti tiesioginiai, jis pradėjo spėlioti, savotiškai aiškinti ir kitų nuomonėmis vaduotis. Ir taip, laikui einant, žmogus susikūrė savotišką nuovoką apie įrodomai negalimus išaiškinti gamtos reiškinius: apie pasaulio pradžią, gyvybės atsiradimą, erdvę, saulę su žvaigždėmis, audras, vėjus, perkūnijas, lietus su sniegais, apie ligas, mirtį, galimą pomirtinį gyvenimą, prisikėlimą, įsikūnijimą (reinkarnaciją), laimę ar kančias po mirties, aukštesnį tobulumą už kitus... Žodžiu, apie viską, kas domino laipsniškai tobulėjančią žmogaus vaidentuvę.

Žmogaus sudarytos išvados ir pastebimų gamtos reiškinių aiškinimai sudarė tam tikrus kultus, religijas, ar tikybas. Kadangi žmonės gyveno įvairiose pasaulio vietose ir skirtingose klimato sąlygose, jų ir gyvenimo sąlygos, būdas ir palinkimai buvo nevienodi, įvairūs. Dėl to ir susidarė skirtingai kalbančių žmonių grupės (tautos), skirtingi kultai-tikybos, skirtingi gamtos reiškinių aiškinimai. Visi tie kultai, tos tikybos labai gražios ir įdomios, rodančios žmogaus nepailstančias pastangas ieškoti kiekvienos slaptybės išaiškinimo, siekti aukštesnės tobulybės, rasti didesnę gyvenimo apsaugą.

Žmogaus evoliucijos kelyje į tobulybę, tautose atsirasdavo ir dabar atsiranda asmenų su didesniais gamtos duotais gabumais. Tie asmenys suderina, sutvarko ir aiškina skirtingų kultų, ar tikybų padavimus, tradicijas ir mokinimus. Jie yra įvairių tikybų kunigai, dvasiškiai, nesuprantamų reiškinių aiškintojai, dievų norų ir galingumo žinovai. Jie išlavina savo įpėdinius, sukuria ir pritaiko savo kulto narių skoniui tinkamas apeigas (ritualus), skelbia kruopščiai sutvarkytas dogmas, su kurių pagalba palaiko savo sekėjams įskiepytus manymus ir įsitikinimus.

Laikui bėgant, įvairių tautų ir kultų dvasiškiai ir vadai pradėjo uoliai saugoti, kad jų skelbiami s a m p r o t a v i m a i, gamtos reiškinių aiškinimai ir įsigyvenusios tradicijos nepakriktų. Jei kas drįsta kitaip protauti, ar elgtis, tas laikomas schizmatiku, atskalūnu, eretiku, nenaudėliu, draugijos, tautos, ar šeimos atmata. Tokio asmens turėjo visi kiti vengti, jo šalintis. Minioms buvo įkalbėta, kad atsitolinimas nuo esamų dogmų, nuo skelbiamų aiškinimų — yra nusikaltimas, už kurį laukia sunki bauda po mirties!

Tos vadų pastangos privedė žmoniją prie tikybinių karų, neapykantos kultų ir grupių tarpe, persekiojimų, kankinimų, kraujo liejimų ir pastangu neleisti ieškoti tiesos ir atsakymų į nesuprantamus klausimus apie gamtos paslaptis.

Visi tie griežtumai vis dėlto nesulaikė tiesos ieškojimo. Visose tautose ir visuose kraštuose nuolat atsirasdavo ir atsiranda asmenų, kurie nepaisydami įsigalėjusių dogmų ir gresiančių baudų, drįsdavo kamantinėti ir aiškinti kylančius neaiškumus, susidariusius abejojimus apie gerųjų ar blogųjų dvasių veiklą, apie dievų atstovų ar agentų elgesį ir autoritetą.

Tokie drąsuoliai turėjo elgtis labai atsargiai, jei norėjo apsisaugoti patys ir apsaugoti savo šeimas nuo tų, kurie laikėsi jiems įskiepytų dogmų, ar aiškinimų. Tie drąsuoliai — protiniai revoliucijonieriai — susipažindavo vien su savo vienminčiais, jungdavosi į būrius, bendrai aiškindavo svarbiuosius k l a u s i m u s ir skleisdavo juos miniose tik organizuotu būdu.

Anais laikais raštas tokioję formoje ir prasmėje, kaip dabar vartojame nebuvo žinomas, dėl to visos tos dogmos, tie mokymai ir tie aiškinimai nėra paremti rašytos istorijos faktais, tik sudaryti iš vėlesnių išvadų remiantis archeologija, paleologija, paleontologija, paleontografija (tyrinėjimai ir mokslai apie praeitį, priešistorinį žmogų ir jo gyvenimą), o taipgi padavimais, tradicijomis ir p a p r o čiais. Mokslas bando pasinaudoti tokiais faktais, kokius vėliausių laikų tyrinėjimai suteikia. Aišku: ką dabartinis mokslas "žino" ir ką ir kaip dabartiniai mūsų teologai aiškina apie gamtos pasireiškimus, toli gražu nėra dar pilna tikrenybė. Dėl to žmogus, nors jau toli nužengęs, daug p a s i e k ę s (technikoje, mechanikoje, geologijoje, astronomijoje, chemijoje ir kt.) ir, palyginti, daug daugiau "išmanąs", negu jo protėviai prieš keletą milijonų, ar net keletą šimtų metų, vis dar daug ko nežino ir net savo neribotoje vaidentuvėje neįstengia suprasti visur pastebimas slaptybes, misterijas. O žmogus visuomet buvo ir yra besotis: nors jis ir daug ką žino, vis nori žinoti dar daugiau, kad tokiu būdu savo buitį galėtų pagerinti, ar gyvenimą linksmesniu ir malonesniu galėtų padaryti.

Tokius palinkimus turi kiekvienas prasilavinęs ir apsiskaitęs asmuo. Juos čia paminime tik dėl to, kad būtų suprantamos priežastys, dėl kurių atsirado tokios grupės, ar draugijos, kaip kad žinomoji Didžioji Baltųjų Brolija ir visos jos šakos bei atžalos, žinomos nedaugeliui žmonių ir vadinamos įvairiais mistiškais ar slaptingais vardais.

Ikšiol manoma, kad mūsų vadinamosios civilizacijos lopšys — tai Nilo upės pakrantės Afrikoje, Egipto žemėje. Bet yra rimtų spėjimų, kad daug anksčiau už Egipto atsiradimą, kur žmogus išmoko hieroglifų formoje užrašyti ant akmenų savo mintis, buvo labai aukšta majų (priešistorinių meksikonų) ir inkų (buvusių peruviečių) kultūra. Ne žemesnė kultūra buvusi Kambodijoj, Ceylone ir mistiškame Atlanto dingusiame kontinente.

Tų aukštųjų kultūrų istoriniai įrodymai yra negausūs ir plataus aiškinimo reikalingi. Dėl to paliksime juos nuošaliai ir kalbamąjį reikalą pradėsime nuo Egipto, kur prasidėjo ta Baltoji Brolija, veikianti jau 3600 metų. Jos eilėse randame ir mūsų tautos žmonių, lietuvių.

Įsivaizdavimais, spėliojimais ir vaidentuve remiamos tikybos, nežiūrint ar jos mitologiškos (žilosios senovės egiptiečių, chaldėjų, babiloniečių, nineviečių, indų, graikų, normanų, konfucionizmas, šintoizmas, įvairių kultų krikščionybė, mahometonizmas) — visos turi žavėjančias, kilnias, gerbtinas ir milijonams žmonių pritaikytas teorijas, raminančias mintis ir sielą. Jos visos taikomos paprastojo žmogaus bendram gyvenimui daugiau pakenčiamu padaryti. Tai visiems aišku.

Tik žmonės ne visi vienodi. Jų tarpe visuomet atsiranda nepasitenkinusių dabartiniais "žinojimais". Tokie tiesos ieškotojai, nepaisydami būsią išmesti iš "geros draugijos" kaip eretikai, atskalūnai ar revoliucijonieriai, stengiasi surasti tą tiesą ne spėjimais ar tikėjimu, tik žinojimu. Tokių drąsuolių buvo ne tik istoriniais, bet ir priešistoriniais laikais.

Kadangi istoriniai užrašai siekia nelabai toli į žmogaus praeitį, mūsų žinojimas nevisuomet yra paremtas istoriniais faktais. Juk ir užrašytieji istorijoje faktai, kaip žinome, pareina nuo asmens, kuris juos parašė, nuo jo išsilavinimo, palinkimų, bešališkumo ir tikslo. Dėl to ir į užrašytus istorijoje faktus reikia žiūrėti atsargiai. Tas liečia ir Didžiosios Baltųjų Brolijos istoriją, kurią čia trumpai suminėsime.

F. J. Bagočius, M. M., F. R. C.

(Bus daugiau)

IEŠKOMA

Lietuvos konsulatas Chicagoje ieško šių asmenų:

ANTANAVIČIUS Jonas, turėjo alinę ir gyveno Brooklyn, N. Y. Prieš keletą metų lankėsi Lietuvoje. Ieško Nikodemas Antanavičius.

BALKUS Andrius, Jonas, kilęs iš Genionių kaimo, Onuškio valsč., Trakų apskr. Gyveno Chicago, Ill. Ieško Juozas Balkus.

KLIMAITIS Kazys, gyvena Chicagoje. Ieško sesers duktė Anelė Žilinskaitė.

KUBEKAITĖ, kilusi iš Jurgionių km., Aukštadvario valsčiaus, Trakų apskr.

MALINAUSKAITĖ Ona, kilusi iš Smalių km., Joniškio valsč. Pavardė po vyrų nežinoma. G y v e n a Chicago Heights, Ill. Ieško adv. Jonas Našliūnas.

MIKALAUSKAS Antanas, dr., gyvenęs Kaune, Klaipėdoj, Berlyne. Neseniai atvyko Amerikon.

RADŽIŪNAS Kostas (Gust Rogers). Gyveno Chicagoje. Jam yra laiškas iš Berlyno.

REMEIKIS Antanas. Gyveno 12707 Cruss Ave., Cleveland, Ohio. Reikalas labai skubus.

SAMOŠKA Jonas, kilęs iš Kabliškių km., Tauragės valsčiaus. Gyvena Chicagoje.

ŠLAITIS Kazys (Charles Szlaitis), gyvenęs Wood Wis., dabar gyvena Los Angeles, Calif. Ieško Morta Skėtrienė, gyv. Lietuvoje.

Ieškomieji asmenys arba apie juo žinantieji labai prašomi tuojau atsiliepti: Lietuvos Konsulatas, 30 North La Salle St., Chicago, Ill.

Vienybė ne tik seniausias, bet ir geriausias laikraštis

NERAMI BALTIJOS JŪRA

Pasipuošė jūra, kaip nuotaka kraičiais,
Baltom vėliavom ir skarotais rietimais, —
Bangom neramu, dangaus skliautai neramūs:
Ir plakas ir daužos į kovą kvietimais.

Ir gėlosios upės subėgo į jūrą,
Kur klaidžioja amžinos prosenių vėlės;
Ir žmonės priglūdo prie mėlyno ploto
Pagarbinti vandenio, saulės ir smėlio.

Ir tu, neprilygstama mano tėvyne,
Su spindinčia ašara pažeisto veido
Pavilgai rankas iš gelmių vandenyse, —
Ir krikšto vardu debesiai išsisklaido.

Mes esam tos akys, kur žaidžia didybės —
Ir vėlės, ir gelmės, ir plotai, ir varsos;
Mes esam tos širdys, kur skausmas nerimsta
Ir girdis kerštaująs nežinomas garsas.

Bet tu, Baltija, mėlynake sesute,
Dainas Lietuvos vieškeliais išnešiojai;
Ir sūnūs, kaip lūžtančios bangos prie kranto,
Tau plakančias širdis ir himnus aukoja.

FAUSTAS KIRŠA.

APVALYKIME SLA NUO PENKTAKOJŲ

Negana, kad Maskvai parsidavę lietuviški burliokiukai gieda himnus Stalinui už atsiuntimą į Lietuvą pusės milijono kacapų, bet dar, dėdamiesi nekaltais avinėliais, lenda į grynai lietuviškas organizacijas ir knisasi po jų pamatais. Jų begėdiškumui galo nėra.

Jau daug kartų Amerikos lietuvių visuomenė pasmerkė Lietuvos okupaciją, bet lietuviški burliokiukai savo laikraštpalaikiuose ir per susirinkimus šaukia, kad esą gerai, jog Stalinas užėmęs Lietuvą ir ten kacapai mūsų brolius kankina sadistiškiausiais būdais. Už tai tuos burliokiukus lietuviai pasmerkė ir nutarė neturėti jokių ryšių su jais, nelaikyti jų politiniais oponentais, o tiesiog lietuvių tautos išgamomis ir okupantų agentais.

Savaime aišku, kad **lietuviai to paties nori ir iš lietuvių biznierių, kurių dar keli, matyt, per nesusipratimą, skelbiasi burliokiškuose laikraščiuose ir tuo remia lietuvių tautos išgamas.** Kad lietuviams biznieriams priminti jų pareigą lietuvių tautai, tuo reikalu pasirodė keli straipsniai lietuvių laikraščiuose. Vienas pagirtinas straipsnis buvo įdėtas Tėvynėje, kuriame suminimos ir tų biznierių pavardės, kurie remia Maskvos agentų Amerikoje lietuvišką spaudą.

Kadangi tuo straipsniu grasinama suduoti per burliokiškų laikraščių kišenę, tai sąjudis kilo nemažas. Vienas toks visiškai sarmatos netekęs, matyt, per nesusipratimą patekęs į SLA vadovybę J. K. Mažukna, išsiuntinėjo įvairių SLA komisijų nariams laišką, reikalaudamas atleisti Kl. Jurgelionį nuo redagavimo Tėvynės už tai, kad jis tą straipsnį įdėjo. Mažukna dedasi neva užtarėju tų biznierių, kurių pavardės ten paminėtos. Bet niekam nėra paslaptis, kad jam tiek terūpi tie lietuviai biznieriai, kiek galima iš jų dolerių išspausti. Jei jam rūpėtų lietuviai biznieriai, tai jis tartų protesto žodį prieš Stalino gaujas Lietuvoje, kurios iš lietuvių biznierių biznius atėmė, o pačius biznierius į kalėjimus sugrūdo. Ne, niekas iš jo to negirdėjo ir negirdės.

Kadangi Mažukna tiek toli nuėjo, kad net SLA vidaus reikaluose pagalbos ieško Brooklyno bolševikėlių geltonlapyj, tai aišku, kad jis ne SLA tarnauja, bet Stalino kacapams. Todėl garbingoje SLA organizacijoje tokiam neturi būti vietos. SLA kuopos turėtų ruošti susirinkimus, kelti protestus ir reikalauti, kad J. K. Mažukna iš SLA viceprezidento vietos pasitrauktų. Kuo daugiau tokių protestų bus pasiųsta SLA vadovybės nariams, tuo geriau bus patarnauta tos organizacijos gerovei.

Neabejotina, kad Amerikos lietuviai lauks aiškaus pasisakymo ir tų lietuvių biznierių, kuriais taip labai susirūpino Mažukna. Mes turime žinoti, kur jie stovi.

Taip pat reiktų prašyti visų Amerikos lietuvių laikraščių Tėvynėje tilpusį straipsnį persispausdinti nuo pradžios iki galo, nes, matyt, jis pataikė į taikinį.

O kai dėl redaktoriaus Kl. Jurgelionio, tai galima drąsiai pasakyti, kad šiuo atveju už jį stoja visa Amerikos lietuvių visuomenė. Jeigu kas yra Lietuvos okupantų bolševikų rėmėjas, tai apie jį turi žinoti ir visuomenė, todėl Kl. Jurgelionį už jų pavardžių paskelbimą tik sveikinti reikia.

St. Donėla.

Kas šeimininkauja Lietuvos sostinėje

VILNIUS. — Vilniaus burmistras J. K. Drūtas atstatytas nuo pareigų. Jo vieton paskirtas "draugas" Vitas kaipo vykdomojo komiteto pirmininkas.

LAIŠKAS IŠ PAVERGTO VILNIAUS

Sveikas Broli!

Susidėję įvykiai neleido man parašyti apie mūsų dabarties gyvenimą. Taip pat ir šiandien, rašydamas laišką, nušviesti tai ką pergyvenau, kaip dabar jaučiuosi ir bendrai apie mūsų lūkesčius ir viltis aiškiai pabriežti negaliu. Tam trūksta žodžių ir...

Aš manau, kad, brolis, suprasi mane ir be žodžių.

Per visą mano gyvenimą Vilnius kiekvieno lietuvio širdyje buvo giliai šaknis įleidęs. Visi apie jį svajojome, jo ilgėjomės.

Bet kada atėjo momentas į jį vykti, tos iškilmingos nuotaikos nebuvo. Širdis buvo prislėgta.

Šiaip apie gyvenimą galiu parašyti tik tiek, kad anksčiau, gal būt, iš jo perdaug ko reikalavome. Dabar turime pasitenkinti mažiau kuo.

Apie mūsų išvaduotojus aš jums parašyti neturiu ką. Jūs žinote.

Aš dar kol kas dirbu senojoj vietoj. Daug mano draugų jau atleido. Gal būt, kad greit tas pats ir su manim įvyks. Tiesa pasakius kad ir dabartinė tarnyba nėra maloni. Atlyginimo užtenka vos prasimaitinti ir būtiniausiems smulkiems reikalams. Ką veiksiu vėliau, nežinau. Kol kas dar nespėjau apsivesti, todėl labai džiaugiuosi. Kol vienas, tai duonai vistiek bet kur užsidirbsiu, nors sakoma, kad vėjas ir lietuvis tėvynės neturi. Bet į žemę gyvas vistiek nelysi.

Savo adreso tuo laiku nurodyti negaliu, nes jis yra nepastovus.

Jeigu man rašysi tai siųsk į namus arba broliui į... tai kur aš bebūčiau, jie man persiųs.

Namiškiai visi sveiki. Parašyk apie save. Vistik, man rodos, laimingas esi, kad nespėjai grįžti į Lietuvą.

Kas mus laukia ateityje, tai žinių nėra. Karas dar tęsiasi ir jis gali išsiplėsti į bet kurią pusę.

Lik sveikas Broli. Laimingo Tau gyvenimo.

Tavo Brolis.

Vilnius,
1940 m. lapkričio 22.

AUKOS

Lietuvos okupacijos pabėgėliams — protestantams šelpti

Lietuvos Pasiuntinybė Washingtone skelbia pasiuntusi iki 1940 metų galo tris šimtus dolerių nuo rusiškos okupacijos nukentėjusiems tremtinių šeimynoms šitaip:

Per Lietuvių Piliečių Komitetą Berlyne R y t p rūsuose esantiems tremtiniams pasiųsta: rugsėjo 21 d. $100, gruodžio 19 d. $100.

Lietuviams u ž k l u ptiems Prancūzijoje, per konsulą Henry Mallet, Marseilles, spaišlaidomis susidarėetaoiėna -m lių 26 d. $100. Su pasiuntimo išlaidomis susidarė bendrai — 314.43 dolerių.

Viršminėtiems tikslams aukos buvo gautos iš sekančių šaltinių:

Per Lietuvos Pasiuntinybę Washingtone: aukavo P. Žadeikis $35, A. Adžgauskaitė $5, K. Jankus $2.50, J. Sagys $2.50, J. Karalius $10, B. Javson $1, Motiejus Vilkišius $5, Ansonijos lietuviai per J. Radzevičių $18.90, Povilas Biržys ir šeima $10. Bendrai — $89.90.

Per Lietuvos Konsulatą New Yorke: rugsėjo 14 d. iš Gen. Konsulato gauta $35, gruodžio 26 d. $20. Bendrai 55 doleriai.

Per Lietuvos Konsulatą Chicagoje: rugsėjo 14 ir gruodžio 26 d. Konsulas P. Daužvardis pristatė šių aukotojų aukas:

SLA 208 Moterų kuopa, per ižd. Norkienę $25, Mačys Šveikauskas $5, Eleonora Karaliūtė $1, Jonas Dimša $1, Pulcherija Vaičekauskienė $1, P. J. Žuris, Lakewood, Ohio $12, Mačys Šveikauskas $16, konsulas P. Daužvardis $10, Attache Jonas Jasinskas $10, Longinas Labanauskas $4, Antanas M. Phillips $2.50. Bendrai $87.50. Lietuvių Demokratų Klubo auka per V. Stulpiną $10. Iš Chicagos konsulato gauta $97.50.

Per Lietuvos konsulatą Boston, Mass.: gruodžio 26 d. gauta iš Bostono Lietuvių Komiteto per dr. Kapochy — $30.

Bendrai aukų gauta iš viršminėtų miestų — $272.40.

Lietuvos Atstovas.
P. Žadeikis,

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS
8—10 ryte
1—2 popiet
6—8 vakare
Šventadieniais susitarus
Tel. Evergreen 8-9229

DR. A. P E T R I K A
221 So. 4th Street
(DANTŲ GYDYTOJAS)
VALANDOS
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

TARZANAS IR TARZELĖ

Edgar Rice Burroughs vertė PIJUS BUKŠNAITIS

48. — Netikėtai suimta Janė dar labiau nustebo, kai Tarzanas visai nekreipė jokio dėmesio į jos suėmimą. Jis ne tik nesistengė jos apginti, bet net nepasijudino, lyg nieko nebūtų atsitikę. O Tarzanas negalėjo matyti.

Pamažu išslydus iš Tarzano glėbio Marika su kareiviais nuvedė Janę į laivo geležinę spintą ir liepė kareiviams ją ten uždaryti. Janė, be pasipriešinimo, įėjo į tą spintą. Jai dabar buvo labai sunku širdyje...

Kai Marika užsklendė geležinės spintos duris, kur buvo uždaryta Janė, atėjęs kapitonas McGregor sušuko: "Ką jūs darote! Toje spintoje nėra oro. Vargšė mergina ten užtrokš! Už ką jūs norite ją nužudyti?"

Marika griežtai atsakė: "Tegu sau trokšta. Jei užtrokš, tai nesimaišys daugiau į kitų reikalus. Didelio čia daikto!" Tai tokia buvo ši karalaitė Marika: ji nežinojo jokio pasigailėjimo, ar susivaldymo!

Kas bus toliau— žiūrėkite kitame Vienybės numery

NE IŠPAŽINTIS, BET PAAIŠKINIMAS

(Atkelta nuo 4 pusl.)

ir viskas, kas tik galima sugalvoti, buvo vartojama prieš opoziciją. O koks buvo rezultatas? Kai 1918 m. sausio mėnesio pradžioje Steigiamasis Seimas susirinko, tai pasirodė, kad socialistai revoliucionieriai (liaudininkai) ir socialdemokratai — menševikai (rusiški marksistai) turi du **trečdaliu — prieš vieną trečdalį Lenino pasekėjų.**

Tą vieną vienintelį kartą Rusijos liaudis turėjo progą laisvuose rinkimuose pasisakyti už ar prieš bolševizmą, ir milžiniška dauguma balsų jį atmetė.

Tačiau Leninas dar ir tuomet nenustojo vilties laimėti daugumos pritarimą (juk su tokiu pasididžiavimu jisai visuomet vadindavo savo srovę "bolševikais", daugumos atstovais!). Prižadais, papirkimais ir grasinimais jam pasisekė atskelti nuo socialistų rerevoliucionierių atstovybės Steigiamąjame Seime "kairįjį sparną", kuriam vadovavo Marija Spiridonova, ir pakreipti į savo pusę. Bet pasirodė, kad jisai vistiek yra mažumoje. Liaudininkas Viktoras Černovas buvo išrinktas Steigiamojo Seimo pirmininku. Tuomet Leninas pasiuntė ginkluotus jūrininkus į Taurydos Rūmus ir liepė jiems Steigiamąjį Seimą išvaikyti!

Nuo to laiko, iš tiesų, ir prasideda tikroji rusiškojo "komunizmo" era.

Iki Steigiamojo Seimo išvaikymo bolševikai nebuvo demokratijos priešai principe. Jie, tiesa, buvo konspiratoriai, "pučininkai", bet jie žiūrėjo į smurtą, kaip į priemonę "pagreitinti" politinį masių brendimą. Jie tikėjosi, pasigavę valdžią į savo rankas perversmo keliu, galėsią ūmu laiku patenkinti mases ir **įgyti jų pasitikėjimą.** Artimiausias bolševikų tikslas buvo — **Demokratinė Respublika,** kaip kad Leninas ir jo vienminčiai skelbė per dvejetą dešimčių metų, kartu su visa Rusijos Socialdemokratų Darbininkų Partija.

Iš tiesų, tai dar ir Steigiamąjį Seimą išvaikydamas, Leninas svyravo. Jisai išleido proklamaciją, kurioje buvo žadama netolimoje ateityje paskelbti naujus visuotinus rinkimus į Steigiamąjį Seimą, — kai tik Rusijos liaudis "geriau susipras" ir išmoks atskirti savo "draugus" — bolševikus ir jų talkininkus — nuo priešų.

Tačiau šis prižadas buvo sulaužytas. Leninas įsitikino, kad jo pritarėjų skaičius liaudyje ne auga, o greičiau mažėja. Tuomet jisai paskelbė "buržuazinę demokratiją" atgyvenusiu savo amžių prietaru ir sugalvojo naują, "revoliucinę" "proletarinės valstybės" teoriją — sovietų valdžią, "klasinius" rinkimus, "diktatūrą" ir t.t.

Čia Leninas pasielgė panašiai, kaip sugalvodamas "teoriją" apie pinigų panaikinimą: kad būtų paslėptas valdžios bankrotas, tapo išrasti nauji "revoliuciniai principai" (ir vis "pagal Marksą"!).

Tokiu pat sumetimu Leninas, ir jo klusnus klapčiukas Trockis, toliau "išvystė" ištisą naują ekonominį "mokslą" — apie komunizmą vos išsiritusioje iš feodalizmo kevalo, pusiau-agrarinėje valstybėje. Bolševikų vardas buvo oficialiai pakeistas į "komunistų" vardą.

Ką visa tai rodo? Ogi tą, kad bolševikai, nors ir turėjo savo rankose valdžią, bet neturėjo jėgų įvykdyti tuos tikslus, dėl kurių jie buvo padarę perversmą. Todėl jie savo tikslus pakeitė, gelbėdami savo kailį. Jie buvo priversti pasukti visai į kitą kelią.

Bolševikai didžiuojasi panaikinę kapitalizmą. Tiesa, panaikino. Bet, sulikvidavę kapitalistus savo šalyje, jie buvo priversti šauktis užsienio kapitalistų pagalbos. Visos Stalino industrializacijos "piatilietkos" buvo vykdomos Vokietijos, Amerikos, Belgijos, Anglijos ir kitų kapitalistinių šalių mašinomis ir mokslu — ir Rusijos darbo žmonių krauju bei prakaitu. Ir vistiek sovietų valdžia dar ir šiandien taip silpna, taip bijo to kapitalistinio pasaulio, kad daugiau kaip pusė krašto pajamų yra dedama į ginklavimąsi.

O kur tie "oktiabrio (spalių) didvyriai", kurie kartu su Leninu žadėjo išvesti Rusijos darbo žmones iš kapitalizmo verguvės į laisvę ir gerovę: kur yra Trockis, Zinovjevas, Kamenevas, Bucharinas, Rykovas?.. Jie yra sušaudyti arba kanebėku užmušti, kaip "pasiutę šunes"!

Rastenis sako, kad komunistams išaugo ragai, nes jie turi "daugumą", vadinasi, turi galią, paremtą žmonių pritarimu. Bet kame gi ta "dauguma" pasireiškė? Gal būt, Stalino "demokratiškiausioje konstitucijoje", kuri nebeturi jau net nė "genialių" Lenino idėjų, bet yra tiesiog iškopijuota iš Hitlerio "trečiojo reicho" santvarkos?

O gal tą "daugumą" komunistai parodė Lietuvoje, kai tenai atvyko Raudonoji armija su "draugu" Dekanozovu?

Ne, ne bolševikų stiprumas, paremtas daugumos pritarimu, padarė juos "raguotais" despotais ir beprotiškų ekonominių eksperimentų vykdytojais, o kaip tik priešingai — **jų silpnumas, tvirtos atramos neturėjimas visuomenėje.** Ne komunizmas verčia Rusijos valdžią pavergti liaudį, atimant jai visas pilietines ir politines teises, bet atbulai — **galėdami valdyti kraštą tiktai despotiškomis priemonėmis, Rusiojs valdovai buvo priversti savo diktatūros sustiprinimui pavergti žmones ir ekonomiškai.**

Pagaliau, eisime prie antrojo Rastenio argumento, kuriuo jisai bando "sulyginti" socialistus su komunistais.

Taip socialistai, taip komunistai — sako jisai — yra **"Markso sekėjai".** Nors socialistai Rusijos valdovus smerkia, ypatingai už jų įsiveržimą Lietuvon, bet tai esą tik barniai tarpe įvairių tos pačios tikybos "sektų". Rastenis rašo:

"...mums rodos, komunistai tai daro (smurtu steigia Lietuvoje "komunizmą"), remdamiesi Markso 'Kapitalu', kaip krikščionys vykdo krikščionybę, remdamiesi Naujuoju Testamentu. Krikščionybę, netoli du tūkstančiai metų, praktikuoja daugybė denominacijų, sektų ir sektelių. Nors ceremonijose jie skiriasi, bet gyvenime visi panašiai 'griešni' ir panašiai 'šventi'. Tai ir Karolio Markso sekėjai, mums, rodos, būtų vieni kitiems artimai panašūs".

Šis palyginimas galėtų turėti šiek-tiek galios, jeigu Karolis Marksas būtų įsteigęs kokią nors **religiją** ir jeigu jo veikalas "Kapitalas" būtų "viršgamtiškų teisių", padavimų apie dievus ir šventuosius rinkinys. Bet Marksas jokių religijų nesteigė ir jo raštuose nieko panašaus nėra.

Brolis Rastelis, matyt, niekuomet nėra savo akimis "Kapitalo" regėjęs, jeigu jisai sako, kad bolševikai, "sovietindami Lietuvą ir konfiskuodami bei suvalstybindami jos turtus, remiasi "Kapitalu". Užtikrinu jį, kad tame veikale ne tiktai nėra "Dievo prisakymų", bet nėra ir jokių nurodymų, patarimų arba planų apie komunizmą, nuosavybę, visuomenės sistemos keitimą ar ką nors panašaus.

"Kapitalas" tai **grynai mokslo veikalas.** Jo turinį nusako antraštė po veikalo pavadinimu (sakytum, "subheading") — "DAS KAPITAL. **Kritik der Politischen Oekonomie"** (t. y. KAPITALAS. Politinės Ekonomijos kritika).

Jisai susideda iš trijų tomų, keturiose knygose, kuriose yra ne mažiau, kaip **du tūkstančiai puslapių** gan smulkios spaudos. Pirmame tome yra pasiskyrimas **"Kapitalo Gamybos Procesas"**, antrame — **"Kapitalistinės Gamybos Procesas"**, trečiame (dviejose knygose) — **Visas Kapitalistinės Gamybos Procesas".**

Planas, pagal kurį Marksas šitą veikalą rašė, o taip pat jo "keliarodis" tame darbe — **jo filosofija,** yra išdėstyta kitoje knygoje: **"Zur Kritik Der Politischen Oekonomie"** (Prie politinės ekonomijos kritikos), 200 su viršum puslapių. O santrauka ir analizas medžiagos, kurią jisai panaudojo, rašydamas savo "Kapitalą", yra atspausdinti **kituose trijuose tomuose** (keturiose knygose, daugiau kaip 1,700 pusl.), po vardu: **"Theorien ueber den Mehrwert"** (Teorijos apie viršvertę).

Kas nori pažinti Markso ekonominį mokslą ir jį kaip reikiant suprasti, tas privalo aukščiau paminėtas knygas ne tiktai perskaityti, bet ir išstudijuoti. Nes tai nėra romanas; nėra net kokia nors populiarizacija, kaip sakysime, H. G. Wells'o "Outline of History". "Kapitalas" yra vienas iš sunkiausiai suprantamų mokslo veikalų viso pasaulio literatūroje. Ar Rastenis mano, kad jį yra skaitęs nemokša Stalinas arba tie komisarai, kurie šiandien "runija" sovietų imperiją? Jie tokioms studijoms niekuomet nebuvo pasiruošę. O kai dėl mūsiškių Bimbų, Andriulių ir Prūseikų, tai aš esu tikras, kad jie tų Markso veikalų nėra matę nė viršelių.

Bet, kaip sakiau, Markso "Kapitale" jokių nurodymų apie sovietizaciją, kolektyvizaciją, nusavinimus ir suvalstybinimus nėra. Marksas tenai aiškina, kas yra prekė (tavoras), kaip prekės yra pagaminamos, kaip jos cirkuliuoja, kokį vaidmenį vaidina gamyboje darbo jėga ir kapitalas, kaip pasidaro kapitalisto pelnas, kokie veiksniai nustato prekių kainas, ir šimtus kitų panašių problemų.

Yra tik vienas dalykas Markso "Kapitale", turintis praktiško patarimo vertę, tai **Anglijos fabrikų įstatymai.** Autorius plačiai išdėsto juos (pirmame tome), parodydamas jų naudingumą darbininkams ir kartu. Tai buvo pirmutinė istorija, moksliškai paremta, **socialinės apsaugos** (social security) teorija. Marksas rašė savo veikalą prieš kokius 75 metus laiko (pirmas "Kapitalo" tomas išėjo iš spaudos 1867 m.). O Amerika susilaukė įstatymų apie "social security" tiktai, galima sakyti, vakar — Roosevelto Naujajai Dalybai įsitvirtinus.

Bet ar tai turi ką nors bendro su ta smurto "sistema", kuri atvažiavo į Lietuvą su Stalino Raudonosios armijos tankais?

Ir ar dėl to, kad bolševikai savo totalitarinį despotizmą bando pagražinti tam tikrais žodžiais ir frazėmis, išpeštais iš to arba kito Markso rašto, tai reikia paniekinti Markso mokslą? Jeigu taip reikėtų elgtis, tai mes turėtume atmesti ir demokratiją, — kadangi Stalinas savo fašistišką šlykštybę pavadino "demokratiškiausiaja pasaulyje konstitucija"! Turėtume atsižadėti žodžio "laisvė", kuris nuolatos yra nacių ir komunistų lūpose! Turėtume pasmerkti darbininkų judėjimą, kadangi bolševikai visa smurto politika "remia" darbininkų klasės gerovę.

Socialistai mano, kad toks galvojimas yra nelogiškas ir nepamatuotas jie stengiasi iškelti bolševikų humbugus aikštėn, užuot leidę jiems dumti akis publikai. Gaila, kad kiti, net ir inteligentiški žmonės nepasistengia to suprasti ir padaro visai bereikalingų koncesijų bolševizmui, spręsdami apie jį iš to, **ką jisai apie save sako,** o ne iš jo darbų.

DIDIEJI LIETUVYBĖS DUOBKASIAI

Klaipėdoje išeidavo toks dienraštis, kuris vadinosi Lietuviszka Ceitunga. Kaip ir kiti Mažosios Lietuvos laikraščiai, jis buvo spausdinamas gotiškomis raidėmis. Laikraštis kaip laikraštis, rašytas, tiesa, vietine, klaipėdiškių tarme, bet vis dėlto lietuviškas. spausdinamas lietuvių kalba. Tačiau lietuviško jame tik tiek tebuvo, kad jis buvo Visas jo turinys buvo grynai vokiškas. Per jį sistematingai buvo varoma vokietinimo politika. Tautiškai silpnai susipratę klaipėdiškiai lietuviai Lietuviszką Ceitungą, deja, skaitydavo, tuo pačiu nutoldami nuo lietuvybės. Iš pirmo žvilgsnio atrodo absurdiška, bet taip buvo: lietuvišką laikraštį beskaitydami, lietuviai pamesdavo savo tautybę ir pavirsdavo vokiečiais.

Jeigu pažvelgsime į kiek tolesnę Mažosios Lietuvos lietuvių praeitį, tai pamatysime dar keistesnį reiškinį. 1849 m. Karaliaučiuje pradėta leisti lietuvišką laikraštį Keleivį, kuris be pertraukos ėjo net iki 1880 metų. Jo redaktorius buvo prof. Kuršaitis, pasižymėjęs lietuvių kalbos žinovas, prirašęs daug mokslinės literatūros apie savo gimtąją kalbą. Tačiau niekas taip nėra prisidėjęs prie Mažosios Lietuvos lietuvių tautinės sąmonės numarinimo, kaip tas didelis lietuvių kalbos mylėtojas prof. Kuršaitis.

Kodėl taip atsitiko? Dėl to, kad prof. Kuršaičio redaguotas Keleivis tarnavo svetimiems dievams. Jis skiepijo lietuvių tautoje prisirišimą prie Prūsų karaliaus, jis iš lietuvių skaitytojų reikalavo, kad jie mylėtų ir gerbtų vokiečių valdžią. Daugiau kaip 30 metų eidamas, Keleivis visiškai užmigdė Mažosios Lietuvos lietuvių tautinį susipratimą, jis padarė juos prieinamus vokietybei. Jeigu lietuvių kalba ir lietuvybė Mažojoje Lietuvoje sunyko, tai daug čia pasidarbavo prof. Kuršaičio leistas Keleivis.

Tai keista, tai net tragiška, bet taip yra: pats didžiai nusipelnęs lietuvių kalbos mokslui, tą kalbą nepaprastai mylėjęs prof. Kuršaitis pasitarnavo vokietybei ir lietuvio tautinę sielą padarė nebeatsparią.

Kai skaitai dabartinės sovietų Lietuvos lietuvių spaudą, kai stebi okupuotosios tėvų žemės gyvenimo reiškinius, nenoromis kyla prieš akis Klaipėdos Lietuviszka Ceitunga ir prof. Kuršaičio redaguotasis Keleivis. Kas galėtų pasakyti, kad sovietų Lietuvos laikraščiai nespausdinami lietuvių kalba? Tiesa, Maskva privertė lietuviškus bolševikėlius leisti rusišką dienraštį ir jį net padaryti savo oficiozu. Bet tiek to. Čia turime galvoje lietuvių kalba spausdinamus laikraščius.

Taip, jie yra lietuviški. Ir tuo pat metu jie nėra kas kitas, kaip Lietuviszka Ceitunga ar Keleivis. Kaip anie Mažosios Lietuvos laikraščiai migdė lietuvių tautinę sąmonę, taip susovietintos Lietuvos laikraščiai diena iš dienos pila nuodus į lietuvių sielą. Iš Mažosios Lietuvos lietuvių buvo reikalaujama meilės Prūsų karaliams, buvo įsakoma klusniai tarnauti Prūsų karališkajai valdžiai. Iš pavergtosios Lietuvos gyventojų reikalaujama dar daugiau. Tiesiog šlykštu žiūrėti, kaip laižomi Stalino padai. Visas aziatiško nusižeminimo despotui leksikonas dieną iš dienos išsemiamas Tarybų Lietuvos ir Tiesos skiltyse. "Mylimiausias ir genialiausias, brangiausias ir geriausias lietuvių tautos globėjas ir tėvas, šviesiausia saulė ir išmintingiausias vadas", visa tai nėra nei dešimtoji dalis tų žodžių, kuriais lydimas Stalino vardas. Prieš sovietų Lietuvos lietuviškųjų komisariukų stiliaus perlus prof. Kuršaičio reikalavimas "viernai slūžyti mylimam ciesoriui" visiškai nublanksta.

Justai Paleckiai, Liudai Giros, Antanai Venclovos, Salomėjos Nerys, Petrai Cvirkos ir kiti Stalino padų kutentojai yra toli pralenkę ir Lietuviszkos Ceitungos ir prof. Kuršaičio Keleivio stilių. Lietuviškų komisariukų pilami į lietuvių tautos sielą nuodai yra daug stipresni, daug baisesni. Jų platinamas žodis, tiesa, yra lietuviškas, bet jų sakomas ir rašomas lietuviškas žodis neša mirtį lietuvybei.

Kas iš to, kad laikraščiai spausdinami lietuvių kalba, kas iš to, kad veikia net Lituanistikos Institutas, kurio uždavinys yra moksliškai tirti lietuvių kalbą! Prof. Kuršaitis irgi kalbėjo ir rašė lietuviškai; jis parašė puikią lietuvių kalbos gramatiką, jo sustatytas žodynas dar šiandien moks lininkų didžiai vertinamas. Bet istorija savo bešališką sprendimą yra jau tarusi: prof. Kuršaitis pakirto Mažosios Lietuvos lietuvybės šaknis, jis prisidėjo prie mūsų tenykščių tautiečių lietuviškos sielos išrovimo.

Mūsų lietuviški komisarai ir kiti Kremliaus garbintojai atlieka grynai judošišką darbą. Vieni tą daro dėl neišmanymo ir apstulbimo, kiti kasa duobę lietuvių tautai, nes už tai gauna net ir ne sidabrinius, o paprastus beverčius rusiškus rublius.

KUR MŪSŲ ATLETAI?

Pastebima, kad paskutiniais laikais mažėja mūsų tarpe ristikai, drūtuoliai ir kumštininkai. Vieni nuseno, kiti šiaip jau atgyveno savo populiarumo laikus ir pasitraukė iš viešojo gyvenimo.

Mums reikia naujų jėgų atletikos srityje, kad vėl kiltų lietuvių vardas, kaip jis buvo keliamas seniau ne tik lietuvių, bet ir kitataučių tarpe, kuomet lietuviai atletai nesigėdėjo pasisakyti spaudoje ir arenoje, kad esą lietuviai.

Atletinio sporto srityje žymiausią pėdsaką paliko Antanas Kundrota ir Jack Sharkey. Pirmasis pelnęs lietuvių atletikos tėvo vardą, o antrasis — pirmasis lietuvis turėjęs pasaulinio bokso čempionatą.

Antanas Kundrota pritaria sumanymui suruošti jaunų lietuvių atletų kontestą, kuriame bus galima surasti vieną tinkamą Antano Kundrotos įpėdinį atletą. Tokį kontestą nesunku būtų suruošti, jei kiekvienos lietuvių kolonijos sportininkai šiuo reikalu susidomėtų ir atsilieptų per redakcijas, suteikdami savo adresus ir sporto rūšį. Teisėjais būtų Antanas Kundrota, Jack Sharkey ir kiti buvusieji sportininkai.

ANTPUSAIČIŲ MUZIKOS KRAUTUVĖ
981 Broadway Brooklyn, N. Y.

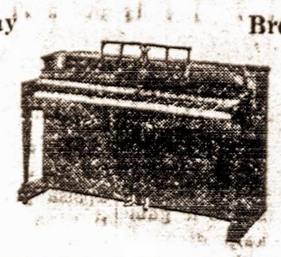

Galima pasirinkti visokių muzikališkų instrumentų: naujos mados vargonų, pianų radijo priimtuvų, rekordeonų rekordams gaminti. Taip pat gaidų, plokštelių armonikų, smuikų, bugnų ir kitokių instrumentų.
Kreipkitės pas seną brooklynietį. Gausite tinkamą ir skubų patarnavimą.
Tel.: JEfferson 3-6993

Nepaprastas Palengvinimas Reumatiškų Skausmų
Nekentėkite bereikalingai raumenų skaudėjimų. Tūkstančiai žmonių pasiekė nepaprastą palengvinimą reumatiškų skausmų, strėnų raumenų skaudėjimų, išsinarinimų ir šiaip raumenų skaudėjimų vien išsitrindami su Pain-Expellerin. Šis sensacingas linimentas ūmai suteikia laukiamą palengvinimą. Virš 17 milijonų bonkučių jau išparduota. Todėl neatidėliodami nusipirkite ir jūs bonkutę Pain-Expellerio. Reikalaukite Pain-Expellerio su inkaru ant dėžutės.
LITHUANIAN 153

ALLIANCE HALL
Restauranas ir Baras
Viena iš puikiausių lietuviškų svetainių
Tinkama vieta visokioms pramogoms.
Kasdien muzika ir šokiai.
ALLIANCE HALL
K. Buividas, sav.
197 Grand Street,
Brooklyn, N. Y.
Tel.: EVergreen 4-6344

HAVEMEYER 8-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 GRAND AVENUE
MASPETH, N.Y.

VINCAS J. DAUNORA
APTIEKORIUS
PUSSVEIKIS — Jauties niekam tikęs—bėgėgis? Neturi apetito, biaurūs pūslės skausmai? Rūkštis viduriuose? Galvos skaudėjimai? Jeigu nuo užkietėjimo—vartok DAUNORO STOMACH MIXTURE
Tapk Sveiku
KAINA TIKTAI VIENAS DOLERIS
SVEIKATA LAIME
229 BEDFORD AVE.
KAMPAS NORTH 4TOS GATVĖS
BROOKLYN, NEW YORK

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
TEL. EVERGREEN 8-9770

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Notary Public. Tel. STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVE., BROOKLYN, N. Y.
Tel. Evergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

Estate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41—72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC TEL. NEWTON 9-4464

F. W. SHALINS
(ŠALINSKAS)
LAISNIUOTAS GRABORIUS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

A. RODZEVICZ
(RADZEVIČIUS)
TEL. STAGG 2-4409
402 METROPOLITAN AVE., BROOKLYN, N. Y.

Tel. STagg 2-0783 Night, HAvemeyer 8-1158
JOSEPH LE VANDA
NOTARY PUBLIC
337 Union Avenue, Brooklyn, N. Y.

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

BIRUTAITĖS DŽIAUGIASI PASISEKIMU

Pereitą antradienį L. I. Birutės Merginų Klubas turėjo savo susirinkimą, kuriame aptarti buvusio ketvirtojo metinio baliaus reikalai. Paaiškėjo, kad toji pramoga buvo tikrai pasekminga ir maloni. Skelbtąsias pinigines dovanas laimėjo N. N. Polis, Amilė Bugenytė, abi iš Long Island City, Jonas Luminch iš N. Y. City, Pranas Balčiūnas iš Sunnyside ir Sally Shukis iš Linden, N. J. Solo gražiai pašoko "Broadway Star" Mildred Shaffer ir padainavo Tony Ginger.

Susirinkimas pareiškė nuoširdžią padėką už skelbimus Vienybei, Amerikai ir radijo vedėjui Ginkui, o už malonų dalyvavimą — visiems dalyviams.

PASKUTINĖ DIENA

Šiandien paskutinė diena išvažiuoti į gatvę su automobiliu ar troku, prie kurio dar neprikabinta 1941 metų įregistravimo lentelė. Vasario 1 d. kiekvienas motorinis vežimas turi būti naujai įregistruotas šiems metams. New Yorke tų motorvežimių yra 338,000.

SPŪDŽIŲ VEDYBINĖS SUKAKTUVĖS

Pranas ir Bronė Spūdžiai, gyvena 41 Harrison Ave., Brooklyne, šį penktadienį mini savo 10 metų vedybinio gyvenimo sukaktuves.

Dirbdamas Pennsylvanijos kasyklose Pranas užsimanė pamatyti pasaulio ir 1931 m. nuvažiavo į Montreal, Kanadoje, kur ne tik kad apsivedė su gražuole Brone Ramanauskaite, bet ir pasiliko ten gyventi. Prieš keturis metus jis su žmonele persikėlė gyventi į Brooklyną ir čia įsigijo visų draugingumą ir pagarbą, nes abudu yra linksmo ir malonaus būdo. Ypač Pranas, kuris pratęs nevedusiems teikti gerų patarimų, kaip išsirinkti gerą moterį.

Atsimindami tuos patarimus, daugelis vedusiųjų dabar ir linki Spūdžiams dar ilgo šeimyninio sugyvenimo, o nevedusieji varvina seilę, žiūrėdami į laimingus jubiliatus.

(Rep.)

APSIVEDĖ BUVĘS REDAKTORIUS

Praėjusį šeštadienį, sausio 25 d. buvęs Amerikos redaktorius Kazys Vilniškis apsivedė su bostoniete Elena Podelyte.

KONCERTAS DARIAUS-GIRĖNO PAMINKLO NAUDAI

Šį sekmadienį, vasario 2 d. įvyksta koncertas Dariaus-Girėno paminklo naudai. Pramoga bus Grand Paradise salėje, 318 Grand Street, Brooklyne.

Apreiškimo parapijos choras pradės koncertą lygiai 4 val popiet. Po choro eis visa programa, kaip jau iš anksto suruošta. Ruošėjai kviečia įsigyti bilietus iš anksto.

Lietuvis dailininkas J. Stelmokas pagamino parodyti koncerte paminklo projektą. Projektas maždaug toks: ant trikampės į viršų smailesnės papėdės arti 11 pėdų aukščio stovės pusėptintos pėdos aukščio figūra, vaizduojanti Lietuvą, ar Lietuvos motiną. Ant papėdės viename šone bus atvaizduotas Floyd Bennett stotis su lėktuvu Lituanica, lakūnų atvaizdais ir pasiruošimu skristi; kitame šone vaizduojamas pats skridimas, o trečiame — tinkami parašai. Visas projektas labai įspūdingas ir grynai lietuviškas.

Antanas Gudonis.

NEW YORKE PLEČIASI INFLUENCIJA

Sveikatos departamentas skelbia, kad New Yorko mieste pereitos savaitės laiku susirgo influencija 132 žmonės. Visų sergančių buvo 206, kurių 10 mirė.

PHILADELPHIJOS LENKAI BANDITAUJA

Pereitą šeštadienį du Philadelphijos lenkai Zupkowski ir Marcinkowski bandė apiplėšti Newarke degtinės monopolį, kuriame tarnavo ukrainietis Aleksandras Sawczuk. Plėšikams Sawczukas pasipriešino ir Marcinkowskį nušovė. Bet Zupkowskis mirtinai pašovė ir Sawczuką, kuris užvakar mirė. Zupkowski suimtas ir bus teisiamas už žmogžudystę prie apiplėšimo.

ATIDARYTA NAUJA LIGONINĖ

Praėjusį antradienį New Yorko majoras La Guardia atidarė naują Triboro ligoninę džiovininkams prie Parsons Blvd. ir 82nd Drive, Jamaica. Majoras pasakė, kad gydyti džiovą dabar jau esanti valstybės pareiga, nes gydytojai surado tos ligos perus ir priežastis. Jei valstybė tinkamai tuo klausimu rūpinsis — džiova bus galutinai sunaikinta per 25 metus.

Naujoji ligoninė kaštavo $3,923,404.

BAIGIA APSIVALYTI

New Yorkas ir Brooklynas baigia apsivalyti nuo sniego, kurio čia vėl buvo prisnigę virš 6 colių. Sniego kasimui buvo paleista dešimts tūkstančių darbininkų, kurie sniegą nukasė ir išgabeno į jūras.

LINDENE STATOMA KOMEDIJA

Lindeno L.V. 113 kuopa stato scenoje trijų veiksmų komediją Mirta Činčibiraitė vasario 15 d. vakare, Linden Hall salėje. Po vaidinimo bus balius.

COMPLIMENTS OF

SCHOLES BAKING, Inc.

V. LUKAS, Prop.

LIETUVIŠKA DUONA — Geriausia duona

SCHOLES BAKING
532 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

Lietuviška duona, pyragai ir įvairūs keiksai pristatomi į visas Brooklyno miesto ir apylinkės dalis. Mūsų duona pristatoma ir į kitus miestus.

Mūsų kepykloje galite gauti vestuvių, krikštynų, gimtadienių ir kitokių iškilmių pyragų

KONCERTAS IR BALIUS

Dariaus-Girėno Paminklo Statymo Naudai.

Rengia
Dariaus-Girėno Paminklo Fondo Komitetas

Sekmadienį, Vasario 2 d., 1941 m.

GRAND PARADISE SALĖJE
318 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Adeline Dragūnaitė

Programoje dalyvauja:

Apreiškimo Par. Choras — vad. Jonas Jankus
Angela Maslauskaitė — sopranas
Adeline Dragūnaitė — kontraltas
Dorothy Bubniūtė — šokikė
Aidbalsiai Ensamblis — vad. B. Šalinaitė
Birutė Ramoškaitė — dainininkė
J. Tamašauskas — harmonistas
Margaret Digrys — smuikininkė

Šokiams Gros Nakties Pelėdų Orkestras

KONCERTO PRADŽIA 4 Val. ŠOKIAI — 7 V. V.
Įžanga 75c. ir 50c. Šokiams — 35c.

VISI Į VIENYBĖS KONCERTĄ

Vienybės koncerto bilietų labai svarbu įsigyti iš anksto, nes tikimasi labai daug žmonių, o prie durų jų gali pritrūkti. Bilietų kainos į koncertą $1.00 ir 75c., į šokius — 45 c. Bilietus galite gauti Vienybėje ir pas šiuos biznierius ir veikėjus:

Brooklyne:

B. J. Schegaus, 195 Grand St.
X. Strumskis, 415 Keap St.
A. Mikalauskas, 3296 Atlantic Ave.
J. Ginkus, 495 Grand St.
J. Garšva, 235 Bedford Ave.
A. Vikrikas, 123 Grand St.
J. Narvydas, Union Ave.
Pas Moterų Vienybės nares:
p. Kruchienę, p. Karvelienę, p. Bacevičienę, p. Šimėnienę, p. Shedlovienę, p. Atkočaitienę, p. Strumskienę ir kitas.
J. Šneidaraitis, J. Gudonis, Tautininkų Klubo narius.

Newarke:

A. S. Trečiokas, 314 Walnut Street.

Philadelphijoj:

Z. Jankauskas, 536 N. 11th St.
J. Vaivada, 4774 Richmond St.
A. Tvaranavičius, 5100 Penway St.
Jaunuolį A. Spoką, 4774 Richmond St.

Waterbury, Conn.:

J. Tareila, 826 Bank St.
J. Žemantauskas, 130 Congress St.

Vienybės jubiliejiniame koncerte vasario 23 d. rengiasi dalyvauti ne tik Brooklyno ir apylinkės lietuviai, bet svečiai iš kitų tolimesnių miestų.

A. Lepa iš Binghamtono praneša, kad jis atvyksta su dideliu būriu draugų.

Jaunasis Valentinas iš Ansonijos, pereitą antradienį atsilankęs Vienybėje pareiškė, kad jis atvyksta su tėvu ir draugais.

Woterburyje, J. Tareila, T. Matas ir J. Žemantauskas organizuoja vietos lietuvius į jubiliejinį Vienybės koncertą.

Iš Philadelphijos taip pat pranešama, kad rengiamasi atvykti vasario 23 d. ne tik automobiliais, bet ir busais.

AR JAUČIATĖS NUVARGĘ —BE VIKRUMO?

SKAUDA GALVA—IŠPUTĘ VIDURIAI? Kada tik užsikemša jūsų žarnos, išpūnta viduriai, dvokia kvapas, suokina sitrė, užkietėjimas, imkite FEEN-A-MINT. Ta malonaus skonio liuosuojama kramtoma guma švelniai, bet tikrai liuosuoja vidurius. Imkit einant gult. Ryte jausite tikrą palengvinimą ir atgausite vikrumą. Jaunų ir senų milijonai naudojasi nebrangiu FEEN-A-MINT. Jis tinka ir jūsų šeimai. Nusipirkit FEEN-A-MINT šiandien.

10¢

CLEMENT VOKETAITIS
Advokatas
50 COURT STREET
Brooklyn, N. Y.
TEL: TRIANGLE 5-3622
168 GRAND STREET
Tel.: EVergreen 8-7179

JUOZO MARTINAIČIO Gėlių Krautuvė
272 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Gėlės vestuvėms, laidotuvėms ir kitoms progoms.
Tel.: Evergreen 4-8424

J. VAITULIONIS
PIRMAS LIETUVIS Chiropraktas Gydytojas
307 GRAND STREET,
BROOKLYN, N. Y.
Valandos: nuo 9 ryto iki 8 vak.
Nedėlioms ir šventadieniais
Nuo 10 ryto iki 1 po pietų

LIETUVIŠKA
RESTAURACIJA
BAR & GRILL
Gaminame amerikoniško ir lietuviško stiliaus valgius. Galima gauti Amerikos ir importuotos degtinės, vyno ir alaus.
Lietuviškas kumpis, rūkyti kilbasai ir kopūstai galima gauti kasdieną
Joseph Zeidat
411 GRAND STREET
BROOKLYN, N. Y.

UŽSIPRENUMERUOKIT DABAR

VIENYBĘ

Seniausią Amerikos lietuvių laikraštį

IR

LIETUVA

Nepriklausomą mėnesinį žurnalą

Metinė prenumerata už Vienybę ir Lietuvą:

Jungt. Valst. $4.00
Kanadoje ir kitur $5.00

Prenumeratai pinigus siųskite šiuo adresu:

LITHUANIAN PRESS CORP.,
193 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Visi, kurie užsiprenumeruos ar atnaujins VIENYBĖS ir LIETUVOS prenumeratas gaus dovanų gražų sieninį lietuvišką kalendorių.

7 *dienos lietuviuose*

Pr. Lapienė

Vėjams prieglauda . . .

J. S. Sudavas Vienybėje skundžiasi, kad lietuvių įsteigtuose fonduose vėjai turį prieglaudą. o ne skatikai. Primeta mums nerangumą su aukomis. Panašiai skundžiasi ir kiti laikraščiai. O Jaunimas savo lietuviškame straipsnyje šitaip tai pateisina: "... **Tarp tų pabėgėlių yra daug tų vadinamų 'big shots', kurie Lietuvai laisve besidžiaugiant buvo per greitai išdidėję ir supuikėję. Daugeliui jų amerikiečiai lietuviai atrodė kažkokiais gojais ir jie jų vengė".** Sako, dabar mum yra sunku susigraudenti ir dėl to turi nukentėti ir tikrai paramos vertieji. Ir niekas neužginčys, kad tuose Jaunimo žodžiuose yra daug tiesos. O visgi **turime aukoti paskutinėmis išgalėmis,** pamiršdami, kad tik nelaimėj atsidūrę mūs broliais amerikiečiais pavadina. Aukoti reikalauja mūsų garbė, nekalbant jau apie žmoniškumą.

Lietuva — lietuviams

Amerika savo 3 Nr. sako, kad iš gruodžio laidos sužinojusi, kam žurnalas Lietuva tarnaująs. Argi iki šiol Amerikai buvo neaišku? **Lietuva tarnauja visiems lietuviams,** nežiūrint ar kieno krūtinę puošia kryžius, gintaro karoliai, medaliai ar dar kas kita. Lietuva tik nežada jokio patarnavimo tiems mūsų broliams ir sesėms, kurie už čevoncus pasipuošė savo krūtines raudonais škurliais ir spiovė į visa, kas mums brangiausia. Į pastarųjų akciją, Lietuva atsako visišku ignoravimu. Šiaip Lietuvoje gali sutilpti visi geri lietuviai, jei ne mintimis, tai širdimis tikrai joje išsiteks.

Kas gi pagaliau tas Mažukna?

Aš abejoju, kad Mažukna būtų nekaltas avinėlis, kaip kai kuri spauda bando jį glostyti. Paprastai žmogus labai įsižeidžia tik už teisybę. Pramanyti dalykai nelimpa ir neskaudūs. Bet kuomet Mažukna siuntinėja net SLA Pildomajai Tarybai reikalavimus nubausti Tėvynės redaktorių tai už šį, tai už tą, o paskutiniuoju laiku net už paskelbimą lietuvių biznierių ir profesionalų sąrašo, kurie garsinasi bolševikų spaudoje, tai daugiau negu įtartinta jo ištikimybė lietuviams. Atrodo, kad Mažuknai kvepia komisaro duonelė. Turėtume mes jį paliuosuoti iš SLA turimų pareigų ir palinkėti laimingos kelionės į stalinišką rojų. SLA įkurtas lietuviams.

Mano apylinkės lietuviai

Jei kas man pasakytų, kad skaitytojams būtų įdomu žinoti apie Long Island lietuvius, aš galėčiau papasakoti, kad Long Island veik kožname miestely yra po vieną, kitą lietuvių šeimą, kad mano pažįstami yra pavyzdingi visuomeninėj veikloj, kad jie turi po vieną ir du vaikus, kad tie jų vaikai prastai kalba lietuviškai, kad bendrauja žymioj daugumoj tik su kitataučiais, kad kai kurie iš tų pavyzdingųjų lietuvių yra labai **priešingi angliškiems skyriams lietuvių laikraščiuose.** Bet apie mažą koloniją netinka daug kalbėti, ir negalima labai daug iš jų reikalauti.

Jaunimas — jaunimui

Ar gerai rašyti lietuviams angliškai? Ne! Bet . . . šitas "bet" dalyką pateisina. Norėdami savo vaikus įtraukti į lietuvišką veiklą, turime jiems leisti pasireikšti ta kalba, kurią jie geriausiai moka. Nedaugelis iš mūs galime pareikšti savo mintis angliškai, nors mes anglų kalbą geriau mokame, negu mūsų vaikai lietuvių. Taigi tie tėvai, kurie nepajėgė savo vaikų išmokyti lietuvių kalbos, nuodėmę palengvins, išrašydami savo namams Jaunimą, Chicagoj išeinantį dvisavaitinį laikraštį. rašomą angliškai. Jo prenumerata **$1.00 metams, adresas 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill.** Tai patrijotinis laikraštis. Susipažinkite su juo patys ir supažinkite savo vaikus!

Rastenio klausimas

Man labai įdomus Vienybėj tilpęs N. Rastenio sraipsnis, užvardintas AR GRIGAIČIO SOCIALIZMAS BŪTŲ GERESNIS UŽ BIMBOS KUMINIZMĄ. Laukiamas atsakymas iš socializmą garbinančių.

VIENINTĖLĖ LIETUVIŲ BALDŲ KRAUTUVĖ

GRAND FURNITURE CORP. CHAIR

409 ir 436 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Tel.: EVergreen 7-8451

MARIJA PETRAITIENĖ IR SŪNŪS

Mes patys gaminame ir pardavinėjame geriausios rūšies baldus

Duodame lengvomis išsimokėjimo sąlygomis, be jokių nuošimčių

Ateikite pasižiūrėti mūsų pardavinėjamų baldų ir, tyčia, palyginkite mūsų kainas su kitų krautuvių kainomis

Jūs niekur kitur negausite pigiau, kaip Petraičių Krautuvėse.

Jūs mokėsite už baldus, o ne už jų papuošimą

VIENYBĖ

VIENYBĖS JUBILIEJINIS KONCERTAS

Dalyvauja Trubadūrų kvartetas

Vienybės jubiliejiniame koncerte vasario 23 d., greta kitų muzikos žvaigždžių, pasirodys ir seniai girdėti Trubadūrai.

Šis kvartetas anais metais buvo užkariavęs visų klausytojų susidomėjimą ne tik Brooklyne, bet ir tolimuose miestuose. Po kelių metų pailsio, šis darnusis kvartetas vėl atgijo ir pasižadėjo dalyvauti Vienybės koncerto programoj Labor Lyceum salėje, 947 Willoughby Avenue, Brooklyn, N. Y.

Nepamirškit, kad tasai koncertas bus vasario 23 d. 4 val. popiet. Kas pasivėluos, — negirdės koncerto pradžios.

Stasys Kažemėkas
Trubadūrų pirmasis tenoras

Vitalis Bukšnaitis
Trubadūrų basso

PELNINGAS BIZNIS

New Yorko filmų bendrovė Universal Pictures Co., kuri gamina pasaulinių įvykių filmas, per praėjusius vienus karo metus turėjo gryno pelno $2,390,772, kuomet metais anksčiau jos pelnas buvo tik $1,153,321. Visų pajamų toji bendrovė per metus turėjo 27,677,627 dol.

MIRĖ VIENYBĖS RĖMĖJAS IR SKAITYTOJAS

Plačiai East New Yorke žinomas biznierius Antanas Adamėnas, 63 m. mirė sausio 18 d. ir palaidotas Šv. Jono kapinėse sausio 21 d. Velionis buvo kilęs iš Ukmergės apskrities, Amerikoj išgyveno 27 m., įsigijęs tūkstančius draugų, kurie pareiškė gilios užuojautos likusiai našlei, trims dukterims ir sūnui šioje liūdesio valandoje. Palaidojo Šalinskas-Šalins.

ADVOKATO ANSELL PASKAITA KOMUNISTAMS

Ateinantį pirmadienį dienraščio Laisvės salėje skaitys paskaitą apie pilietybę advokatas Jonas W. Andziulaitis (Ansell). Paskaitą suruošė komunistinės Literatūros Draugijos 1 kuopa.

MIRĖ

ANTANAS VENSKUS, 60 m. Mirė Great Neck, L. I. sausio 23 d., palaidotas Šv. Marijos kapinėse sausio 27 d. Flushing, N. Y. Šermenis aprūpino laidotuvininkas Šalinskas.

EMILIJA MILLIKEN, buv. Kunickienė, 72 m. mirė sausio 25 d. namieje 68 Rockaway Ave., Brooklyn, N. Y., palaidota sausio 29 d. Šermenims patarnavo laid. Juozas Garlya.

NELAIMĖ ANT AUKŠTOJO GELEŽINKELIO

Vakar prie aukštojo geležinkelio stoties ties 57th St. ir Second Ave., 10 val. ryte vienas traukinys įvažiavo į kito traukinio galą. Daug keleivių sužeista, kiti smarkiai sukrėsti. Laimė, kad mirtinų sužeidimų neatsitiko.

SURADO ŽMOGŽUDŽIŲ AUKĄ

Brooklyno policija surado Lyndhurst, N. J. Petro Panto lavoną, užkastą dumble ir kalkėse. Petras Panto dingo 1939 metais, kuomet pasamdyti žmogžudžiai naikino didžiųjų raketierių bylos liudytojus.

Atkastas lavonas pusiau sudegintas kalkėse, pusiau supuvęs, dėl to dar tikrai nenustatyta, ar tai bus Petro Panto. ar gal Sam Feinstein, kuris taipgi žuvo ir lavonas nesurastas

KOMUNISTAI MIESTO TARNYBOJE

Šią savaitę aukščiausiame miesto teisme prasidėjo byla, kurioje įtariama 600 komunistų, esant Gerovės Departamento tarnyboje. Tie valdininkai darą slaptus susirinkimus ir panaudoją įtaką išmesti iš tarnybos nekomunistus.

LIEPIA PRIKĄST LIEŽUVĮ

Lėktuvų gamybos darbininkai Farmingdale, L. I. buvo pratę karčiamose ir alinėse vesti plačias diskusijas apie gaminamus lėktuvus ir jų dalis. Dabar dviejų didžiausių tos rūšies dirbtuvių darbininkams paskelbta, kad jei viešose vietose jie kalbės apie lėktuvų gamybą, bus išmesti iš darbo.

GEMA, SERGA, MIRŠTA

Per pereitą savaitę Brooklyno mieste gimė 787 kūdikiai. Susirgo limpančiomis ligomis: tymais 584, dėmėtąja šiltine 80, kokliušu 45, troškuliu 10, meningitu 1. Mirė plaučių uždegimu 35, influencija 6, automobiliai užmušė 8, meningitu mirė 1, kitomis ligomis 531, kartu 581.

KAZYS PUPKIS FLORIDOJ

Žymus mūsų biznierius Kazys Pupkis, kuris turi savo gražią užeigos vietą 106-06 Liberty Ave., Ozone Park, išvyko savo kasmetinėms atostogoms į Miami, Floridą.

Kazys Pupkis, šis linksmo būdo, geros nuotaikos ir puikaus jumoro džentelmenas, berods didžiausias visų New Yorko biznierių keliauninkas. Retais metais jis nevyksta puikioms atostogoms į kurią nors gražią Amerikos, o anksčiau ir Europos vietą. Esant karui, Pupkis pereitais metais atsisakė nuo savo kelionės į Europą ir atostogavo Floridoje, į kurią jis ir šiais metais išvyko.

BOSTONO RADIJAS

Šį šeštad. iš stoties WORL (920 klc.) nuo 8:30 iki 9:00 val. ryte bus transliuojama lietuviška programa. Kalbės dr. Jonas Repšys, dainuos Elena Repšienė ir Kleofa Krasauskaitė. Sekmadienį nuo 9:30 iki 10:30 val. ryte lietuviškoje programoje dalyvaus armonikuotojas Sylvestras Šatas, dainininkė Ieva Sidariūtė ir pasakys dialogą Jonas Krukonis su Valentina Minkuviene.

MOKESTINĖ PELNO NORMA NEPAKEISTA

Mokesčių departamentas praneša, kad neapdedamoji valstybės mokesčiais pelno dalis (personal income) už 1940 metus šiemet nepakeista: valstybės mokesčių (State Income Tax) nereikės, kaip ir pirmiau, mokėti už pavienių asmenų uždarbį iki $1,000 ir už vedusiųjų asmenų uždarbį iki $2,500 per metus, leidžiant dar po $400 uždarbio už kiekvieną užlaikomą asmenį. Mokesčiai turi būt sumokėti iki balandžio 15 d.

Federalinių mokesčių laipsniavimas, kuris pirmiau buvo vienodas su valstybiniu, dabar pakeistas. Paliuosuojama nuo apdėjimo mokesčiais pavieniams tik $800, o vedusiems — $2,000.

DAR VIENAS PASIRUOŠIMAS KARUI

Prie New Yorko Ugniagesių Departamento suorganizuotas iš 1,000 vyrų skyrius griauti ir dinamituoti namus, kad sulaikyti gaisrų plėtimąsi. Toki skyriai veikia Londone ir kituose Anglijos miestuose, kuriuos bombarduoja vokiečių lėktuvai.

IR SNIEGO GNIŪŽTĘ KARTAIS NAUDINGA

New Yorko centraliniame parke užvakar didelis negras ištraukė iš praeinančios moteries rankų piniginę ir bandė pasprukti. Netoliese baltasis žmogus vėžino rogutėse šešių metų vaiką. Pamatęs bebėgantį vagilių, jis triokštelėjo rogutėmis jam į sprandą. Negras pargriuvo, bet ūmai atsikėlė ir susikibo su baltuoju. Gal būt baltąjį negras ir apgalėjęs, bet vaikiukas su visu smarkumu paleido jam į akį sniego gniūžtę. Negras apsvaigo ir išsižiojo kvapo atgauti. Tuomet vaikas pasiuntė oro paštu kitą sniego gniūžtę tiesiog į išžiotus negro nasrus. Negras užduso ir pargriuvo. Čia jį suėmė kiti praeiviai ir atidavė policijai.

NAUJAS PROFESIONALAS

Vienybininko sūnus Antanas J. Stalonas šiomis dienomis baigė gydytojo mokslus ir tyrimus Kings County ligoninėje. Keletui savaičių šis jaunas profesionalas išvyko atostogų, su tikslu pasilsėti po kropštaus darbo moksluose. Kur jaunasis daktaras įsteigs savo daktarišką kabinetą, dar nežinoma.

PABALTIJOS VALSTYBIŲ PRAMOGA

Šį šeštadienį (vasario 1 d.) Esthonian Educational Society patalpose 15 East 125th St., New Yorke, bus lietuvių, latvių ir estų koncertas-pramoga, kurioje bus pagerbti kovotojai už šių trijų Pabaltijos valstybių nepriklausomybę.

Sveikinimo kalbą pasakys Baltijos-Amerikos Draugijos pirmininkas Hardy Nurmsen. Dainuos estų karo savanorių choras Jurgio Pranspil vedamas. Latvių dainininkas basas T. Guntheris, lietuvių soprano Marijona Žemaitytė-Bitter, lyraičiai Stilson-Antanavičienės vedami, pašoks sukčių, kubilą ir dar kokį lietuvišką šokį, o estų liaudies šokėjai — estiškų šokių.

Lietuviai kviečiami pasirėdyti, jei galima, tautiškais rūbais, kad sudaryti žymesnį tautinį atspalvį susirinkime. Koncerto pradžia 9 val. vak. Bilietai po 50¢.

Kazys Kriaučūnas
Trubadūrų antrasis tenoras

Feliksas Morkus
Trubadūrų baritonas

DĖKOJIMAS

Nuoširdžiai tariame ačiū už mūsų 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktuvėms surengtą bankietą, sausio 4 d. Dėkojam rengėjams Lisevičiams, Radzevičiams, Dapkevičiams ir Onai Kapustaitėnei, svotui Jonui Radzevičiui, svočiai Onai Abrasenei, šeimininkėms P. Jasaitienei, A. Savickienei, O. Kiškatienei, P. Ciperienei, O. Litvinienei, O. Sidarienei. Prie stalų patarnautojoms, F. Balinskaitei, B. Zemeckiūtei, V. Križanauckaitei, O. Dapkiūtei. Prie gėrimų dirbusiems: A. Kapustaičiui, L. Grabiui. Vakaro vedėjui K. Bernotai, sūnui Pranui už gėlių bukietą ir už atskiras dovanas, krikšto dukterei Genovaitei Dapkevičiūtei, krikšto sūnams Jonui Lisavičiui ir Vincui Radzevičiui, W. ir M. Dapkevičiams, J. ir A. Radzevičiams, J. ir K. Lisevyčiams, K. ir T. Plungiams, M. ir M. Budreckams, F. Bakučionytei, P. ir M. Gedminams, B. ir M. Mockevičiams, K. ir E. Vaičiulevičiams, A. ir S. Brasunams, S. ir V. Karalevyčiams, Anelei Šidlauskienei, ir Moterų Klubui. Taip pat dėkojame visiems už telegramas, laiškus, gražius linkėjimus ir visiems dalyviams už dovaną.

ROMAS ir URŠULĖ DZIOVALAI.

VIENYBES JUBILIEJINIS

KONCERTAS

55 METŲ LAIKRAŠČIO ĮSIKŪRIMO SUKAKČIAI PAMINĖTI

ĮVYKSTA

Sekm., Vasario 23 d.

4 VALANDĄ PO PIET

Labor Lyceum Salėje

949 WILLOUGHBY AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

DALYVAUJA:

BARBARA DARLYS-DRANCELIENĖ
Civic Operos artistė iš Chicagos

ANTANAS BANYS
Plačiai žinomas ir visų mylimas baritonas

MARIJA KIŽIŪTĖ
Populiari dainininkė rytinėse valstybėse

ALDONA STRUMSKYTĖ
Jauna, bet talentinga pianistė

TRUBADURŲ KVARTETAS
Vitalis Bukšnaitis, K. B. Kriaučiūnas, S. Kažemėkas, F. Morkus

OFERETĖS CHORAS
Pasirodys su nauju dirigentu

JUOZAS TYSLIAVA
Vienybės redaktorius pasakys atatinkamą kalbą

PO PROGRAMOS BUS ŠOKIAI

BILIETU KAINOS: $1.00 75C. IR 50C.

IŠSINUOMOJA

Išsinuomoja 2 atskiri mebliuoti kambariai. Vieta patogi netoli subways ir busų. Norintiems, galima ir valgyti ant vietos. Kreipkitės: Mrs. DORLAK, 107-48 116th St., Richmond Hill, L. I.

(4—6)